

§ 80

Varhaiskasvatusviraston talousarvioehdotus vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotus 2014-2016

Pöydälle 14.5.2013

HEL 2013-002090 T 02 02 00

Päätös

1. Varhaiskasvatuslautakunta päätti hyväksyä ja esittää kaupunginhallitukselle seuraavan varhaiskasvatusviraston talousarvioehdotuksen vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotuksen vuosille 2014–2016 siihen liittyvine sitovine toiminnallisine tavoitteineen ja esittää sen edelleen perustelutekstiksi kaupungin vuoden 2014 talousarvioon ja taloussuunnitelmaan vuosille 2014–2016.

Varhaiskasvatusviraston vuoden 2014 talousarvioehdotuksen raami

Varhaiskasvatusviraston talousarvioehdotuksen 2014 menoraami on 368,0 milj. euroa ja tuloraami 36,2 milj. euroa. Helsingissä on käytössä sisaralennus, joka pienentää maksutuottokertymää. Verrattuna vuoden 2013 talousarvioon menot ovat 12,6 milj. euroa ja tulot 0,8 milj. euroa suuremmat.

Toiminta-ajatus ja visio

Varhaiskasvatusviraston visio vuoteen 2016 saakka on ”Stadissa on kliffaa olla Snadi!” Varhaiskasvatusvirasto edistää lapsen turvallisen kasvun mahdollisuuksia ja vaalii lapsuuden unelmia.

Varhaiskasvatusviraston strategiset päälinjat ovat: Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa, Perheiden osallisuuden uudet foorumit, Osaava ja osallistuva henkilöstö, Kehittyvä palveluverkko ja Hyvä toiminta – hyvä tulos.

Viraston toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristön keskeisten muutosten vaikutukset vuoden 2014 talousarvioon

Lasten määrä Helsingissä lisääntyy edelleen. Alle kouluikäisten määrä kääntyi nousuun vuonna 2007. Helsingissä asuvien päivähoitoikäisten eli 1–6-vuotiaiden lasten määrä kasvoi Helsingissä vuoden 2012 aikana noin 1 060 lapsella, ja heidän määränsä oli vuoden lopussa noin 35 600. Kaksi kolmasosaa 1–6-vuotiaista lapsista on kunnan järjestämässä päivähoidossa, yksityisen hoidon tukea saa seitsemän prosenttia ja runsas viidennes on kotihoidon tuen piirissä. Päiväkotihoidon osuus lisääntyy iän myötä jyrkästi siten, että yli 3-vuotiaista jo yhdeksän kymmenestä hoidetaan päivähoidossa.

Viimeisimmän väestöennusteen mukaan alle kouluikäisten, 1–6-vuotiaiden, lasten määrän ennustetaan kasvavan vuonna 2013 noin 760 ja vuonna 2014 noin 850 lapsella. Kasvun ennakoituaan jatkuvan 2030-luvulle asti. Aikavälillä 2014–2022 ennustetaan Helsingissä 1–6-vuotiaiden lasten määrän lisääntyvän 5 050 lapsella. Tällä hetkellä lapsia, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame, on 13 % 0–6-vuotiaista lapsista. Vuoteen 2030 mennessä tämän osuuden ennustetaan nousevan 22 %:iin. Monikulttuuristen lasten ja perheiden osuus kaikissa lapsiperheiden palveluissa kasvaa tulevana vuosina. Päivähoitopalvelujen kysyntään vaikuttaa lasten määrän kehityksen lisäksi vanhempien työllisyystilanne ja asiakkaiden valinnat eri palvelumuotojen välillä sekä muuttoliike.

Tärkeimmät kasvualueet ovat asuntorakentamiseen vapautuvilla satama-alueilla Jätkäsaarella, Kalasatamassa ja Kruunuvuoressa. Arabianrannan, Latokartanon ja Viikinmäen sekä Vuosaaren rakentaminen jatkuu edelleen, myös Lauttasaarella käynnistyy useita asuntorakentamiskohteita. Lisäksi Konalassa, Kuninkaantammassa, Alppikylässä ja Myllypurossa väkiluku kasvaa rakentamisen vuoksi. Päivähoitoikäisten määrän kasvu kohdistuu etenkin uusille asuntoalueille.

Lapsiperheiden köyhyys on edelleen kasvava ja lasten syrjäytymistä lisäävä ongelma. Toimeentulotukea saavien lapsiperheiden määrä on kasvanut hitaasti jo usean vuoden ajan. Heistä noin 63,9 % oli yksinhuoltajia vuonna 2012.

Toiminnalliset ja palvelutasoon liittyvät muutokset ja niiden vaikutukset vuoden 2014 talousarvioon

Päivähoitoa koskevan lainsäädännön uudistaminen on käynnissä. Hallitusohjelman mukaisesti päivähoitojärjestelmää kehitetään syrjäytymistä ehkäisevänä ja perheille joustavampana palveluna. Tavoitteena on, että hallituksen esitys uudeksi varhaiskasvatuslaiksi on eduskunnan käsittelyssä kevään 2014 aikana, ja että uusi lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2015. Samaan aikaan on valmisteilla päivähoidon asiakasmaksuihin liittyviä muutoksia mm. päivähoitomaksun määräytymisestä tuntiperusteisesti. Varhaiskasvatuslainsäädännön ja osittaisen hoitorahan uudistamisen valmistelua seurataan.

Opetushallituksen ohjausryhmä valmistelee esi-, perus- ja lisäopetuksen uusia valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita, joiden tulee olla valmiita vuoden 2014 aikana. Valtakunnallisten perusteiden valmistuttua varhaiskasvatusvirastossa aloitetaan paikallisen esiopetuksen opetussuunnitelman valmistelu. Opetussuunnitelman tulee olla hyväksytty 1.8.2016 mennessä.

Meneillään olevilla lainsäädäntö- ja opetussuunnitelmahankkeilla ei ole vaikutuksia vuoden 2014 talousarvioon, mutta mahdollisiin toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin ja niiden taloudellisiin vaikutuksiin on syytä valmistautua kuitenkin jo vuoden 2014 aikana.

Arvio palvelujen kysynnän ja tuotantotapojen tulevasta kehityksestä vuosina 2014–2016

Varhaiskasvatusvirasto noudattaa toiminnassaan sosiaalivirastossa vuonna 2009 hyväksyttyä palvelustrategiaa päivähoitopalvelujen osalta sekä kaupungin palvelustrategiaa vuodelta 2012. Sosiaalivirastossa hyväksyttyä palvelustrategiaa arvioidaan puolessavälissä valtuustokautta varhaiskasvatusviraston tarpeiden näkökulmasta, ja tämän arvioinnin perusteella palvelustrategia päivitetään tarvittavilta osin.

Kaupungin palvelustrategian tärkeimpiä linjauksia ovat seuraavat: kaupungin oma tuotanto muodostaa palvelurakenteen rungon, omana tuotantona järjestettävien tukipalvelujen keskittämistä jatketaan, palvelumarkkinoiden kehittämisen ja toimivuuden tukemiseksi sekä palvelusetelien käytön kehittämiseksi kaupunki tulee monipuolistamaan tuotantotapojaan. Asukkaiden valinnanvapauden sekä lisääntyvän palvelutarpeen vuoksi kaupunki varautuu järjestämään palveluja myös muuna kuin kaupungin omana tuotantona. Näihin liittyen virastot tekevät esityksiä omalle tuotannolleen vaihtoehtoisista tuotantotavoista huomioiden mm. näiden kustannushyödyn ja omaan tuotantoon verrattavan laatutason. Avustuksilla, kumppanuuksilla ja vapaaehtoistyöllä täydennetään oman ja muun palvelutuotannon kokonaisuutta.

Varhaiskasvatusvirasto kehittää palvelutuotantoaan jatkuvasti asiakkaiden tarpeita vastaavaksi. Keskeiset tavoitteet ovat varhaiskasvatuksen avoimen toiminnan kehittäminen ja asiakkaiden valinnanmahdollisuuksien lisääminen sekä talouden hallinnan parantaminen.

Päivähoitoikäisten kohderyhmä kasvaa koko ajan. Oma palvelutuotanto on pääsääntöinen tapa järjestää päivähoitoa. Siinä huolehditaan erityisesti varhaiskasvatuksen kehittämisestä ja päivähoidon asiakasohjauksesta. Varhaiskasvatusviraston henkilöstön eläköitymisellä ja muulla vaihtuvuudella on merkittävä vaikutus oman tuotannon jatkuvuuden ylläpitämiseen. Varhaiskasvatuslautakunta on maaliskuussa 2013 palvelusetelikokeilujen väliraportista antamassaan lausunnossa nähnyt edellytyksiä jatkossakin käyttää lautakunnan niin erikseen päättäessä palveluseteliä yhtenä vaihtoehtona päivähoidon tuottamisessa. Lisäksi kerhotoiminnan lisäämistä tuetaan kerhojen maksuttomuudella 31.12.2014 asti.

Palvelustrateginen muutos ostopalveluista yksityisen hoidon tueksi käynnistyi vuonna 2012. Yksityisiä palveluntuottajia on tuettu toiminnan käynnistämisrahalla talousarviovuosittain. Vuoden 2014 talousarviossa varaudutaan käynnistämistuen käyttöön. Palvelurakennemuutoksella pyritään vähentämään päivähoidon kustannuksia, mikä nostaa päivähoidon kokonaistuottavuutta.

Tilinpäätöksen 2012 mukaan lasten päivähoidossa oman palvelun osuus oli 97,6 % palvelutuotannon menoista. Asiakaspalvelujen ostojen osuus oli noin 2,4 % palvelutuotannon menoista. Vuonna 2016 palvelutuotannon väliset suhteet kokonaismenoista pysyvät samalla tasolla. Lapsimäärän kasvaessa kiinnitetään huomiota asiakasohjaukseen palvelustrategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Perhepäivähoidon suoritemäärä pyritään säilyttämään tulevaisuudessa nykyisellä tasolla. Tärkeätä on panostaa kotona tapahtuvan perhepäivähoidon säilymiseen. Lakisääteisen kotihoidon tuen lisäksi maksettavalla kotihoidon tuen Helsinki-lisällä turvataan se, että perheiden valinnanmahdollisuus alle kolmivuotiaiden lasten kotihoitoon säilyy. Varhaiskasvatuspalvelua vaihtoehtona täydentävää kansalaistoimintaa tuetaan järjestöavustuksin vuosittain määrärahojen puitteissa. Määrä suunnitellaan pidettävän samalla tasolla kuin vuonna 2013.

Varhaiskasvatusvirasto noudattaa palvelustrategiaa, jossa perheet voivat valita vaihtoehtoisista varhaiskasvatuspalveluista. Palvelutarve ja kaupungin talous ohjaavat vuosittain toiminnan järjestämistä.

Kilpailuttaminen ja hankintojen toteuttaminen

Varhaiskasvatusvirastossa ei ole vuoden 2014 aikana tulossa merkittäviä asiakaspalveluja koskevia kilpailutuksia eikä hankintoja.

Varhaiskasvatusvirastossa hankitaan ostopalveluna vähäisessä määrin allergisten lasten päivähoitoa, muun kielistä päivähoitoa, kehitysvammaisten koululaisten iltapäivätoimintaa ja päivähoitopalveluja. Yhden palveluntuottajan osalta optiokausi päättyy vuoden 2014 kesällä. Lisäksi virastossa hankitaan kielikylpypäivähoitoa. Opetustoimen kanssa käydään vuosittain keskusteluja kielikylvyn järjestämisen mahdollisuuksista.

Varhaiskasvatusvirastossa Palmialta hankittavat ravitsemuspalvelut ja siivouspalvelut ovat volyymiltaan merkittävät. Niiden kustannukset olivat vuonna 2012 noin 28,9 milj. euroa, eli 8,5 % lasten päivähoidon kokonaismenoista. Vastaavasti vuoden 2013 tulosbudjetin määräraha on noin 31,4 milj. euroa, eli 8,9 % varhaiskasvatusviraston tulosbudjetin kokonaismenoista. Varhaiskasvatusvirastossa on edelleen lähes 250 päiväkotiapulaista, jotka tekevät siivoushuollon tehtäviä. Hallitus antoi huhtikuussa 2013 kuntalain muutosesityksen (HE 32/2013)

eduskunnalle kuntien velvollisuudesta yhtiöittää toimintansa, kun kunta hoitaa tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla. Muutosesityksen vaikutukset Palmian toimintaan ja niiden mahdolliset vaikutukset varhaiskasvatusviraston toimintaan selviävät vuoden 2014 aikana.

Tuottavuuden parantamiseksi varhaiskasvatusvirastossa kehitetään toimintatapoja uusien innovatiivisten tuottamistapojen tunnistamiseksi ja kehittämiseksi myös yhteistyössä asukkaiden kanssa.

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat hyvän johtamis- ja hallintotavan edellytyksiä ja palvelujen laadun varmistamista. Hyvin järjestetyssä hallinnossa riskienhallinta ja sisäinen valvonta toteutuvat osana päivittäistehtäviä ja toimintaprosesseja.

Vuonna 2011 on valmistunut uusi kaupunkitasoinen riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohje sekä työkalupakki. Vuoden 2013 aikana käynnistyy varhaiskasvatusviraston riskienhallintahanke. Virastotason merkittävien riskien arviointi ja analysointi tehdään syksyn 2013 aikana. Varhaiskasvatusviraston riskienhallintahankkeen tavoitteena on kehittää virastoon vuoden 2014 aikana riskienhallintapolitiikka, riskienhallintaohje sekä kokonaisvaltainen riskien tunnistamis- ja analyysiprosessi, joka nivoutuu osaksi normaalia talouden ja toiminnan vuosisuunnittelua ja noudattelee kaupungin riskienhallintaan liittyviä linjauksia ja menetelmiä.

Varhaiskasvatusviraston sisäinen valvonta tullaan järjestämään vuoden 2014 aikana kaupungin ohjeiden mukaisesti. Sisäinen valvonta sisältyy käsitteellisesti riskienhallintaan. Sisäinen valvonta on olennainen osa johtamista ja toiminnan ohjausta. Sisäiseen valvontaan tullaan varhaiskasvatusvirastossa kiinnittämään huomiota esimieskoulutuksissa, prosessien kuvaamisessa ja huolehtimalla ohjeiden ajantasaisuudesta. Omien prosessien kuvaamisen lisäksi tullaan erityistä huomiota kiinnittämään hallintokuntien yhteisten prosessien kuvaamisen tarpeeseen.

Kaupungin strategiaohjelma viraston toiminnassa

Strategiaohjelman toteuttaminen varhaiskasvatusviraston toiminnassa

Varhaiskasvatusviraston strategioiden lähtökohta on Helsingin strategiaohjelma vuosille 2013–2016, jonka kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 24.4.2013. Varhaiskasvatusviraston strategiset linjaukset liittyvät erityisesti strategiaosuuteen Hyvinvoiva helsinkiläinen, mutta myös kohtiin Elinvoimainen Helsinki, Toimiva Helsinki sekä Tasapainoinen talous ja hyvä johtaminen. Perustana on, että demokratia ja osallisuus vahvistuvat myös varhaiskasvatuspalveluissa.

Varhaiskasvatusviraston strategiset linjaukset on esitetty strategiaohjelman otsikoinnin mukaisesti. Strategia konkretisoituu viraston toiminnassa erilaisina toimenpiteinä ja määrärahakohdennuksina. Myös varhaiskasvatusviraston kärkihankkeet ja sitovat toiminnalliset tavoitteet on asetettu strategian pohjalta.

1. Hyvinvoiva helsinkiläinen

Lapsi tulee autetuksi omassa lähiyhteisössään

Päivähoidon, perheiden ja neuvolan kanssa yhteistyössä toteutettava Hyve4-malli käsittää neuvolassa tehtävän 4-vuotiaan lapsen laajan terveystarkastuksen sekä päivähoidossa vanhempien kanssa yhteistyössä tehtävän keskustelun. Malli mahdollistaa joustavan yhteistyön ja tiedonsiirron neuvolan ja päivähoidon välillä, ja sen tarkoituksena on parantaa lasten ja perheiden hyvinvointia sekä varmistaa, että jokainen lapsi saa tarvitsemansa tuen oikea-aikaisesti ja tehokkaasti. Tarvittavat toimenpiteet lapsen hyvinvoinnin parantamisessa toteutetaan moniammatillisesti ja yhteistyössä vanhempien kanssa.

Positiivisen erityiskohtelun periaatteen mukaan kohdistetaan hoito- ja kasvatushenkilöstön osaamista tai hoito- ja kasvatushenkilöstön resursseja enemmän niille alueille, joissa indikaattorit ennustavat riskitekijöitä lasten hyvinvoinnin toteutumiselle. Positiivisen diskriminaation määrärahalla pyritään pitkäjänteisiin ratkaisuihin. Vuonna 2014 toimintaan varattava määräraha pidetään samalla tasolla kuin vuonna 2013 ja toimintaa jatketaan samoin perustein.

Lasten osallisuutta omassa toimintaympäristössä lisätään edelleen. Ryhmien muodostaminen ja toiminnan pedagoginen järjestäminen ovat kehittämisen tavoitteina. Lasten ääntä tulee kuulla ikätason mukaisesti heitä koskevissa asioissa. Kiusaamisen ehkäiseminen on huomioitu ja kirjattu toimintaa ohjaavaan varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Kansainvälinen Helsinki - Maahanmuuttajat aktiivisina kaupunkilaisina

Neuvolassa, varhaiskasvatuksessa ja kouluissa henkilöstö käyttää systemaattisesti Kieli, oppiminen ja osallisuus-ohjelmaa (Ota koppi) lasten kaksikielisyyden ja eri kieli- ja kulttuuritaustaisten perheiden vanhemmuuden tukemisessa.

Leikkipuistoissa jatketaan maahanmuuttajataustaisten kotona lastaan hoitavien vanhempien suomen kielen opetuksen järjestämisen edellyttämää lastenhoitoa monihallintokuntaisena yhteistyönä.

Monikulttuurinen osaaminen näkyy varhaiskasvatustyössä lasten ja perheiden kanssa toimiessa. Osaamisen kehittämisessä kiinnitetään huomiota hyvien toimintakäytäntöjen levittämiseen ja ihmisten kohtaamiseen. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten työntekijöiden määrää seurataan.

Helsinkiläisten liikunta lisääntyy

Päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja leikkitoiminnassa panostetaan erityisesti siihen, että ulkona tapahtuva toiminta on monipuolista, lasta osallistavaa ja pedagogisesti suunniteltua. Vuonna 2012 WDC-hankkeena toteutetun Ulkoleikki Stadissa -hankkeen hyviä kokemuksia ja menetelmiä otetaan laajasti käyttöön ja niitä kehitetään edelleen. Kerhotoiminnassa on tarjolla koko toiminta-ajan ulkona toimivia metsä- tai pihakerhoja. Leikkipuistot ja niiden piha-alueet ovat kaikkien perheiden käytössä.

2. Elinvoimainen Helsinki

Kansainvälisesti tunnettu ja vetovoimainen kaupunki

Helsinkiläinen varhaiskasvatus kiinnostaa. Toimintaan tutustuu vuosittain useita kansainvälisiä vieraita eri puolilta maailmaa. Varhaiskasvatusvirasto ylläpitää kansainvälisiä vierailuja vastaanottavaa päivähoiton toimipisteiden verkostoa. Näillä vierailukäynneillä kansainvälisille vieraille tarjotaan mahdollisuus saada tietoa helsinkiläisen varhaiskasvatuksen toiminnasta ja kehittämisestä.

Kansainvälinen toiminta ja tutustuminen muualla tapahtuvaan varhaiskasvatukseen ovat olleet vähäisiä. Kokemusten vaihtoa pyritään kasvattamaan, jotta saadaan perspektiiviä omaan toimintaan ja sen kehittämiseen.

Suomen yritysmyönteisin kaupunki

Helsingissä yksityinen päivähoito täydentää kunnan omaa palvelua tarjoamalla perheille valinnanmahdollisuuksia. Yksityisiä palveluntuottajia tuetaan yksityiseen päivähoitoon suunnatulla yksityisen päivähoiton tuen Helsinki- lisällä. Helsinki-lisän kehitystä ja käyttöä seurataan vuosittain talousarvion yhteydessä. Vuodesta 2010 alkaen on tuettu lapsimäärän kasvun vuoksi uusia päivähoitopaikkoja perustavia yksityisiä tuottajia käynnistämistuella, josta päätetään talousarviovuosittain. Vuoden 2014 talousarviossa varaudutaan yksityisen hoidon tuen kuntalisän korottamiseen alle kolmevuotiaiden lasten osalta ja käynnistämistuen käyttöön. Yksityiset yritykset tai yhdistykset ovat voineet tarjota leikkitoiminnan kerhoja palvelusetelillä. Palvelusetelin käyttöön kerhotoiminnassa varaudutaan edelleen.

Kulttuurista iloa ja vetovoimaa

Varhaiskasvatuksen toiminta perustuu lapsille ominaisiin toimintatapoihin. Se on leikkimistä, liikkumista, taiteilemista ja tutkimista. Lasten toiminnan sisällön suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon kaupungin kulttuuriin ja liikuntaan liittyvät mahdollisuudet ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa.

Osaavien ihmisten kaupunki

Valtakunnallisen aikataulun mukaan etenevässä esiopetuksen opetussuunnitelmauudistuksessa otetaan huomioon Helsingin kaupunkiympäristöstä johtuvat sisällölliset painotukset. Kielikylpy ja sen jatkumo kouluun suunnitellaan ja kehitetään yhteistyössä opetusviraston kanssa. Saamenkielisille lapsille tarjotaan varhaiskasvatusta saamen kielellä toimivassa päiväkotiryhmässä.

3. Toimiva Helsinki

Asukkaille sujuvat ja integroidut palvelut

Varhaiskasvatusvirastossa vahvistetaan lapsen osallisuutta, kuulemista ja vaikuttamista itseään koskeviin asioihin toiminnassa ja kaupungissa. Virastossa alkanutta keskitettyä palveluneuvontaa arvioidaan ja kehitetään.

Asukkaille järjestetään alueellisia mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa varhaiskasvatuspalvelujen kehittämiseen Helsingissä. Tilaisuuksien keskusteluja hyödynnetään strategian, palvelujen ja toiminnan kehittämisessä. Tilaisuuksien teemoja ovat esimerkiksi alueen palveluverkko, palvelujen esittely ja keskustelut tulevaisuuden varhaiskasvatuksesta. Käytetään uudenlaisia vuorovaikutusta lisääviä menetelmiä yhteistyössä alueen asukkaiden ja vanhempien kanssa.

Palveluverkkoa kehitetään jatkuvasti siten, että tarjolla on monipuolisesti perheiden tarpeisiin vastaavia palveluja. Uusilla asuinalueilla on tärkeää, että asunto- ja palvelutilojen rakentaminen etenevät suunnitellusti, jotta palvelut voidaan turvata lisääntyvälle asiakasmäärälle. Myös täydennysrakentamisen vaikutusta palvelutilojen lisätarpeeseen on arvioitava. Varhaiskasvatuspalvelujen järjestämisen kannalta on keskeistä palvelutilojen riittävyys ja oikea-aikaisuus sekä toimiva yhteistyö tilakeskuksen kanssa. Varhaiskasvatusvirasto etsii myös itse alueellisesti yhteisiä tilankäyttömahdollisuuksia muiden kaupungin toimijoiden muun muassa koulujen ja nuorisotoimen kanssa. Erilaisia joustavia, monikäyttöisiä ja taloudellisia tilaratkaisuja haetaan.

Kaupunginosat kehittyvät eloisina ja houkuttelevina

Vuosi 2014 on leikkipuistotoiminnan 100-vuotisjuhlavuosi. Leikkipuistot kaupunkiympäristön avoimina ja lapsiperheitä osallistavina toimintapaikkoina edistävät osaltaan kaupunkilaisten yhteisöllisyyttä ja toimintamahdollisuuksia omalla asuinalueellaan.

Kaupungin toiminta on kestävää, vaikuttavaa ja tehokasta

Varhaiskasvatuksessa lasten kanssa tehtävässä työssä toimitaan kestäväen kehityksen mukaisesti ja lapset saavat vaikuttaa oman toiminta- ja leikkiympäristönsä muotoiluun. Virastossa tehdään ympäristösuunnitelma vuoden 2014 aikana , joka perustuu viraston oman toiminnan kannalta keskeisiin ympäristövaikutuksiin.

4. Tasapainoinen talous ja hyvä johtaminen

Talous tasapainottuu ja tuottavuus paranee

Palvelustrategian mukaisesti jatketaan palvelurakenteen muutosta. Yksityinen päivähoito ja kerhotoiminta lisäävät perheiden valinnan mahdollisuuksia.

Hyvin suunniteltu ja toteutettu varhaiskasvatustoiminta on taloudellista. Toiminnassa painotetaan ja lisätään sisä- ja ulkotilojen käyttöä. Tällä pyritään sisällöltään monipuolisempaan palveluun. Toimintaa kehitetään ja arvioidaan systemaattisesti erilaisilla laadullisilla ja määrällisillä mittareilla.

Tuottavuusmatriisia huolletaan ja kehitetään vuoden 2013 aikana. Päivähoidon tuottavuus on parantunut. Tuottavuutta seurataan virastossa yksiköittäin, ja on nähtävissä, että hyvällä toiminnalla on mahdollisuus saavuttaa tuottavuuden nousua entisestään. Matriisilaskentamallin käyttöä johtamisen välineenä kehitetään ja lisätään. Myös laskentatoimen kehittäminen nähdään yhtenä tärkeänä osana viraston toiminnan kehittämisessä. Lisäksi talouden raportointia ja seurantaa kehitetään.

Varhaiskasvatustaluston hallinto on rakennettu kevyeksi. Tämä edellyttää uudenlaisia työtapoja, laajempaa yhteistyötä ja prosessien kehittämistä. Varhaiskasvatustaluston tavoitteena on tulospalkkiojärjestelmän käyttöönotto vuonna 2014.

Taitava johtaminen ja osaava henkilöstö

Hyvin suunniteltu työ ja yhteistoiminnallisesti johdettu työyhteisö on tuottava ja voi hyvin. Varhaiskasvatustalustossa työn kehittäminen perustuu vuorovaikutukseen ja osallisuuteen. Varhaiskasvatuksen laadun kehittämistä edistetään arvioivan kehittämisen mallin käyttöönottamisella (auditointi). Osaamisen kehittämistä tehdään osin yhteistyössä naapurikuntien kanssa.

Täydennyskoulutussuunnitelmassa painotetaan lasten kanssa tehtävää työtä, kuten leikkiä, taidetta ja liikuntaa. Uudet työntekijät perehdytetään ja rekrytointia tehostetaan. Tällä edistetään osaavan henkilöstön saatavuutta ja pysyvyyttä. Perustehtävän ja työkuultuurin kehittyminen lisää työhyvinvointia. Johtamisessa hyödynnetään työterveyshuollon työvälineitä mm. sairauspoissaolojen hallinnassa ja työkyvyn ylläpitämisessä. Pedagogista osaamista vahvistetaan ja lastentarhanopettajia lisätään systemaattisesti erityisesti siellä, missä lapsiryhmissä vaaditaan vahvaa pedagogista osaamista.

Strategiset kärkihankkeet vuonna 2014

1. Perheen, päivähoiton ja neuvolan kanssa yhteistyössä toteutettava Hyve4-malli mahdollistaa varhaisen puuttumisen ja lapsen oikea-aikaisen tukemisen.
2. Varhaiskasvatuksen tilojen pedagoginen ja taloudellinen suunnittelu tehdään siten, että sisä- ja ulkotilat muodostavat kokonaisuuden ja tiloja käytetään monipuolisesti ja joustavasti varhaiskasvatustoiminnassa.
3. Työhyvinvointi paremmaksi työkykyä johtamalla.

Sitovat tavoitteet vuonna 2014

1. Selvitetään 4-vuotistarkastuksen päiväkodeissa tehtävän osuuden kattavuus ikäluokassa varhaiskasvatusalueittain.
2. Kerhoista laaditaan lukujärjestys ja kerhopäivien määrää lisätään siten, että avoimen kerhotoiminnan suhteellinen osuus kasvaa.
3. Yksityisen hoidon tuen piirissä olevien lasten määrä kasvaa edellisen vuoden tasoon verrattuna.
Yksityisen hoidon tuen käyttöä seurataan määräajoin virastolla olevien indikaattoreiden avulla.
4. Hallintokunnan käytössä oleva huoneistoala hoidossa olevaa lasta kohden ei kasva ja tilojen suunnittelussa sekä seurannassa huomioidaan lapsen toiminnan tarpeet.
5. Auditoinnit ovat käytössä yksityisen päivähoiton, esiopetuksen ja lapsen tukemisen prosessien laadun arvioinnin ja kehittämisen välineenä.
6. Asiakastyytyväisyys paranee erityisesti niillä osa-alueilla, joilla asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset ovat olleet vuosina 2011-2013 heikoimmat tai laskevat.

Viraston toimenpiteet kaupungin tuottavuusohjelmassa 2014–2016

Varhaiskasvatuspalvelujen tuottamisessa lähdetään siitä, että hyvin suunniteltu toiminta on taloudellista ja työhyvinvointia edistävää. Keskeisten talouteen vaikuttavien tekijöiden, kuten henkilöstön ja tilojen käyttöä seurataan säännöllisesti tunnuslukujen avulla. Varhaiskasvatusvirastossa jatketaan taloussuunnitelmakaudella 2014–2016 palvelustrategisia toimenpiteitä ja palvelurakennemuutostusta, palveluverkkojen kehittämistä sekä oman toiminnan työmenetelmien kehittämisen kautta saavutettavaa tuottavuuden nousua.

Viraston toimenpiteet kaupungin tuottavuusohjelmassa ilmenevät tämän asian liitteestä nro 1.

Viraston henkilöstöresurssisuunnitelma 2013–2016

Varhaiskasvatusviraston toiminta käynnistyi vuoden 2013 alusta. Leikkipuistotoiminnan ja varhaiskasvatusalueiden (ent. päivähoitoalueiden) osalta vakanssi- ja henkilöstömäärä siirtyi uuteen virastoon entisen rakenteen mukaisesti. Vuoden 2013 hallinnon henkilöstömäärä lisääntyi sosiaaliviraston hallinnosta siirtyneillä 55 henkilöllä, sosiaaliviraston ulkopuolelta rekrytoidulla neljällä työntekijällä sekä kahdella työsuojeluvaltuutetulla ja neljällä pääluottamusmiehellä.

Vakanssilukumääriin on laskettu mukaan vakinaisesti ja määräaikaaisesti täytetyt vakanssit sekä määräaikaisesti avoinna olevat vakanssit. Perhepäivähoidon vakanssien osalta avoinna olevia vakansseja on huomioitu vain yksi kultakin varhaiskasvatusalueelta. Henkilötyövuodet on laskettu periaatteella, että kukin tehtävä vastaa yhtä henkilötyövuotta.

Vuoden 2013 sekä edelleen vuosien 2014–2016 vakanssi- ja henkilöstömääriin on lisätty kunkin vuoden väestöennusteen, uusien hankkeiden sekä mahdollisten yksiköiden lakkauttamisen perusteella laskettu lisähenkilöstömäärän tarve. Henkilötyövuosien arvioidaan vuonna 2014 kasvavan 100:lla vuoteen 2013 verrattuna. Henkilöstövuokrauksen määrä perustuu vuoden 2012 Seure henkilöstöpalvelut Oy:n ostojen toteumaan tunteina. Henkilöstövuokraus pysyy vuonna 2014 vuoden 2013 tasolla.

Viraston henkilöstöresurssisuunnitelma on tämän asian liitteenä nro 2.

Viraston eläköitymissuunnitelma 2013–2016

Vuosina 2013–2016 varhaiskasvatusviraston nykyisestä vakinaisesta 4 404 henkilöstä 387 henkilöä eli 8,79 % saavuttaa eläkeiän.

Samanaikaisesti lasten päivähoidontarve kaupungissa lisääntyy siten, että henkilöstön lisäystarve on vuositasolla noin 72–97 henkilöä. Osa-aikatyö sekä osa-aikainen työkyvyttömyyseläke pitäisi olla vaihtoehto eläkkeelle siirtyvälle henkilöstölle. Tiivistetään yhteistyötä työterveyshuollon kanssa koskien henkilöstöä sekä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien henkilöiden osalta riittävän ajoissa.

Päivähoitoasetuksen (239/1973) mitoitukset säätelevät hoito- ja kasvatushenkilöstön määrän suhteessa päivähoidossa olevien lasten määrään. Vapautuvat hoito- ja kasvatushenkilöstön vakanssit täytetään päivähoitoasetuksen mukaisesti. Päiväkotien muissa kuin hoito- ja kasvatustehtävissä olevien työntekijöiden määrä on kiinteässä yhteydessä lapsien määrään tilojen kautta. Näiden tehtävien osalta ei ole mahdollisuutta henkilöstön vähennyksiin. Varhaiskasvatusviraston hallinnossa on kyse noin 10 henkilöstä, joiden tilalle rekrytoidaan uutta henkilöstöä, sillä hallinnon henkilöstömitoitus on niukka. Eläkepoistuman myötä hallinnon tehtävien sisältöjä tullaan arvioimaan ja muodostamaan uusia tehtäväkokonaisuuksia.

Rekrytoinnin kannalta keskeistä on oppilaitosyhteistyö ja sen kehittäminen. Erityistä huomiota tullaan kiinnittämään opiskelijoiden ja uusien työntekijöiden perehdyttämiseen ja työyhteisöjen kehittämiseen. Henkilöstöä tarvitaan lukumääräisesti eniten työvoimapulanimikkeisiin, kuten lastenhoitaja, lastentarhanopettaja ja erityislastentarhanopettaja. Työvoimapula-aloille järjestetään oppisopimuskoulutusta yhteistyössä Helsingin kaupungin henkilöstökeskuksen kanssa. Lisäksi varhaiskasvatusvirastolla on vuosittaisen henkilöstösuunnitelman mukaista omaraahoitteista oppisopimuskoulutusta lastenhoitajan ja mahdollisesti myös perhepäivähoitajan tehtäviin. Henkilöstön täydennyskoulutusta järjestetään viraston vuosisuunnitelman mukaisesti. Täydennyskoulutuksen avulla ei ole mahdollista laajentaa palvelutoiminnan henkilöstön tehtäväkuvia rekrytointitarpeen vähentämiseksi. Virastossa luodaan mentorointi- tai perehdytysmalleja, jotta työhön tuleva uusi henkilöstö sitoutuu ja saa tukea työuran alussa.

Päivähoidon tuottavuutta on parannettu entisen sosiaaliviraston päivähoidon vastuualueella vuodesta 2004 lukien useilla toimenpiteillä. Päivähoitoalueiden määrää on vähennetty 28 alueesta 14 alueeseen. On toteutettu yksikkörakenneuudistus, jossa päiväkoteja yhdistämällä päiväkodinjohtajien määrää vähennettiin yli kolmanneksella. Lisäksi ruokapalvelutoiminta ja osa siivouspalveluista siirrettiin vuoden 2010 syksyllä liikelaitos Palmian hoidettavaksi. Samalla tarkistettiin päiväkotien ja ryhmäperhepäiväkotien siivousmitoitukset, minkä yhteydessä vähennettiin 30 päiväkotiapulaisen vakanssia.

Viraston eläköitymissuunnitelma vuosille 2013–2016 on tämän asian liitteenä nro 3.

Viraston tilankäyttösuunnitelma 2013–2023

Varhaiskasvatusviraston tilankäyttösuunnitelmaan on tarkistettu viraston vuokraamien tilojen neliömääriä, mutta edelleen arvioidaan erityisesti ulkopuolisilta vuokrattujen tilojen tiedoissa olevan puutteita. Tilankäyttöohjelmaan on vuodelle 2013 kuvattu jo alkuvuonna käynnistyneet tilahankkeet sekä muut käynnistyvät hankkeet. Vuosille 2014–2018 on kerätty ao. vuosien talonrakennushankkeiden ohjelmaehdotuksessa olevat tilahankkeet. Vuosille 2019–2023 on arvioitu väestöennusteen mukaisen palvelutarpeen kasvun aiheuttama tilatarve. Päiväkotitilojen tilatarvetta on arvioitu niin, että 61 % 1–6-vuotiaista lapsista on päivähoitopalvelujen piirissä.

Suunnitelmassa vuosille 2013–2023 arvioitu tilamäärän muutos on 16 %. Samanaikaisen väestönkasvun arvioidaan olevan noin 19 %.

Varhaiskasvatuslautakunta huomauttaa kaupunginhallitukselle, että investointiohjelmasta puuttuu tilapaikkoja jo nykyisellä väestönkasvuennusteella: rakentamisohjelmassa on tälläkin hetkellä vajausta 420 tilapaikkaa eikä esim. vuodelle 2017 ole valmistuvaksi ohjelmoitu yhtään uutta tilapaikkaa. Ottaen huomioon, että todellisuudessa väestönkasvu on jo useiden vuosien ajan jatkuvasti ylittänyt ennusteet, tulee tilapaikkojen puute olemaan vieläkin suurempi kuin nyt arvioitu.

Lisäksi peruskorjausten puute aiheuttaa korjausvelan kasvua, mikä kokonaistaloudellisesti ei ole järkevää.

Myös IT-investoinnit eivät ole tällä investointitasolla mahdollisia, vaikka varhaiskasvatuksessa ne voisivat tehostaa toimintaa ja huomattavasti parantaa asiakkaiden kokemaa laatua.

Viraston tilankäyttösuunnitelma vuosille 2013–2023 on tämän asian liitteenä nro 4.

Tietotekniikan hyödyntäminen ja sähköinen asiointi

Tietotekniikkaohjelman toteuttaminen ja sähköisen asioinnin kehittämishankkeet

Varhaiskasvatusvirasto toteuttaa taloussuunnitelmakaudella 2014–2016 kaupungin tietotekniikkaohjelman 2012–2014 mukaisia osallistaminen ja vuorovaikutus-, tuottavuus ja vaikuttavuus- sekä it-tehokkuus ja osaaminen-kehittämishankkeita.

Vuonna 2014 varhaiskasvatusvirasto toteuttaa erittäin niukkojen määrärahojen puitteissa kaupunkiyhteisiä kehittämishankkeita sekä omia kehittämishankkeitaan. Vuonna 2013 aloitettua päiväkotien lähiverkonhallinnan ja useamman viraston yhteiskäytön hanketta jatketaan, mutta se saatetaan loppuun vasta vuoden 2015 aikana.

Varhaiskasvatusviraston oman raportoinnin ja tilastojärjestelmän hankintaa ja käyttöönottoa selvitetään.

Vuonna 2014 varhaiskasvatusvirasto toteuttaa kaupungin tietotekniikkaohjelman tavoitetta lisätä sähköisiä vuorovaikutteisia palvelukanavia. Talousarviovuoden aikana aloitetaan pienessä osassa toimintaa lasten ja henkilöstön sähköistä kulunseurantaa edistävä hanke. Tarkoituksena on laajentaa kulunseuranta koskemaan tulevien vuosien aikana koko varhaiskasvatuksen palvelukenttää. Lisäksi kehitetään uusia vuorovaikutteisia palvelukanavia ottamalla koekäyttöön muutamassa päiväkodissa ns. Muksunetti-palvelu, jonka avulla voidaan viestittää lasten vanhemmille päivähoidon tapahtumista ja kirjata lapsen hyvinvointiin ja varhaiskasvatuksen toteuttamiseen liittyviä olennaisia asioita lapsen suunnitelmaan.

Yhteenveto varhaiskasvatusviraston tärkeimmistä toiminnallisista ja taloudellisista muutoksista vuonna 2014

Varhaiskasvatusviraston talousarvioehdotuksen 2014 menoraami ovat 368,0 milj. euroa ja tuloraami 36,2 milj. euroa. Helsingissä on käytössä sisaralennus, joka pienentää maksutuottokertymää. Verrattuna vuoden 2013 talousarvioon menot ovat 12,6 milj. euroa ja tulot 0,8 milj. euroa suuremmat.

Lasten päivähoidossa alle kouluikäisten lasten määrä kasvaa Helsingissä vuonna 2014 edelleen noin 850 lapsella. Lasten päivähoidon palvelut tuotetaan pääsääntöisesti omana toimintana. Varhaiskasvatusviraston henkilöstön eläköitymisellä ja muulla vaihtuvuudella on merkittävä vaikutus oman tuotannon jatkuvuuden ylläpitämiseen. Palvelustrateginen muutos ostopalveluista yksityisen hoidon tueksi käynnistyi vuonna 2012. Yksityisen toiminnan aloittamista tuetaan kunnallisen yksityisen hoidontuen lisäksi mm. käynnistämistuella, lisäksi vahvistetaan yksityisten palveluntuottajien kumppanuutta alueellisessa yhteistyössä kunnallisen palvelun kanssa. Palvelurakennemuutoksella pyritään vähentämään päivähoidon kustannuksia, mikä nostaa päivähoidon kokonaistuottavuutta.

Varhaiskasvatuksen keskeinen tehtävä on edistää lasten kasvua ja oppimista. Positiivisen erityiskohtelun periaatteen mukaan kohdistetaan hoito- ja kasvatushenkilöstön osaamista tai hoito- ja kasvatushenkilöstön resursseja enemmän niille alueille, joissa indikaattorit ennustavat riskitekijöitä lasten hyvinvoinnin toteutumiseksi. Positiivisen diskriminaation määrärahalta pyritään pitkäjänteisiin ratkaisuihin.

Avoimen varhaiskasvatustoiminnan jatkuvuus turvataan. Leikkipuistot toimivat matalan kynnyksen paikkoina ja ehkäisevät syrjäytymistä tarjoamalla mahdollisuuden ulkoiluun ja toisten perheiden

kohtaamiseen mm. kerhojen, juhlien ja ulkoilutapahtumien avulla. Puistot järjestävät myös koululaisille avointa iltapäivätoimintaa.

Varhaiskasvatuspalveluja monipuolistetaan lisäämällä ja kehittämällä monimuotoista kunnallista kerhotoimintaa. Vuoden 2013 aikana otetaan käyttöön kaksi uutta kerho-toimintamuotoa: pihakerhot ja metsäkerhot, joita on tarkoitus lisätä ja kehittää taloussuunnitelmakaudella. Lisäksi varaudutaan jatkamaan yksityisen kerhotoiminnan tukemista palvelusetelin avulla.

Palveluverkkoa kehitetään jatkuvasti siten, että tarjolla on monipuolisesti perheiden tarpeisiin vastaavia palveluja. Iltahoitoa lisätään tarpeen mukaan. Uusilla asuinalueilla on tärkeää, että asunto- ja palvelutilojen rakentaminen etenevät suunnitellusti siten, että palvelut voidaan turvata lisääntyvälle asiakasmäärälle. Myös täydennysrakentamisen vaikutusta palvelutilojen lisätarpeeseen on arvioitava. Varhaiskasvatustoiminnan sisä- ja ulkotilat ovat lapsia varten ja toimintaa ohjaa varhaiskasvatussuunnitelman mukainen toiminta.

Tuottavuusmatriisia huolletaan ja kehitetään vuonna 2013. Tuottavuusmatriisilaskentamallin piirissä ovat päiväkotihoido, vuorohoido, perhepäivähoito sekä ryhmäperhepäivähoito. Matriisilaskentamallin käyttöä johdon työvälineenä ja osana yksiköiden johtamista kehitetään edelleen. Päivähoidon tuottavuus on parantunut. Tuottavuutta seurataan virastossa yksiköittäin, ja on nähtävissä, että hyvällä toiminnalla on mahdollisuus saavuttaa tuottavuuden nousua entisestään.

Varhaiskasvatusviraston strategisen hyvinvoinnin keskeisinä tavoitteina ovat hyvä johtajuus, työyhteisöjen toiminta, yhteinen vastuu työhyvinvoinnista sekä kannustava palkitseminen. Varhaiskasvatusvirastossa toteutetaan yhteistoimintaperiaatteiden mukaista johtamisvuoropuhelumallia, joka lisää henkilöstön osallisuutta ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Varhaiskasvatusvirastolle laaditaan työhyvinvointisuunnitelma vuoden 2014 aikana.

2. Lisäksi varhaiskasvatuslautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että talousarvioehdotuksen 2014 ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2014–2016 investointiosaan varataan määrärahoja seuraavasti (1 000 euroa):

Taloussuunnitelmavuodet	2014	2015	2016
8 09 Irtaimen omaisuuden perushankinta (1 000 Eur)			
8 09 Varhaiskasvatustoimi yhteensä	1 053	2 592	2 330

- josta ATK - hankintoihin	683	1 845	1 820
- josta muihin hankintoihin	370	747	510

Varhaiskasvatusviraston henkilöstötoimikunta on käsitellyt viraston vuoden 2014 talousarvioehdotusta 8.5.2013 pidetyssä kokouksessaan, jonka pöytäkirjanote on tämän asian liitteenä nro 7.
Järjestöneuvottelukunta on käsitellyt talousarvioehdotusta 14.5.2013 pidetyssä kokouksessaan. Järjestöneuvottelukunnan lausunto on tämän asian liitteenä nro 8.

Käsittely

Vastaehdotus:

Sanna Vesikansa: Muutetaan esittelijän päätösehdotuksen Sitovat tavoitteet vuonna 2014 tavoite 4 kuulumaan seuraavasti:

"Hallintokunnan käytössä oleva huoneistoala hoidossa olevaa lasta kohden ei kasva ja tilojen suunnittelussa sekä seurannassa huomioidaan lapsen toiminnan tarpeet."

Kannattaja: Jani Moliis

Sanna Vesikansan tekemä ja Jani Moliisin kannattama vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Sanna Vesikansa: Lisätään esittelijän päätösehdotuksen luvun 4. Tasapainoinen talous ja hyvä johtaminen osion Talous tasapainottuu ja tuottavuus paranee toisen kappaleen loppuun lause: "Toimintaa kehitetään ja arvioidaan systemaattisesti erilaisilla laadullisilla ja määrällisillä mittareilla."

Kannattaja: Jani Moliis

Sanna Vesikansan tekemä ja Jani Moliisin kannattama vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Sanna Vesikansa: Lisätään esittelijän päätösehdotuksen luvun 4. Tasapainoinen talous ja hyvä johtaminen osion Taitava johtaminen ja osaava henkilöstö loppuun lause: "Pedagogista osaamista vahvistetaan ja lastentarhanopettajia lisätään systemaattisesti erityisesti siellä, missä lapsiryhmissä vaaditaan vahvaa pedagogista osaamista."

Kannattaja: Jani Moliis

Sanna Vesikansan tekemä ja Jani Moliisin kannattama vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Sanna Vesikansa: Lisätään esittelijän päätösehdotuksen Yhteenveto varhaiskasvatusviraston tärkeimmistä toiminnallisista ja taloudellisista muutoksista vuonna 2014 -nimisen luvun kuudennen kappaleen ensimmäisen lauseen jälkeen teksti: "Iltahoitoa lisätään tarpeen mukaan."

Kannattaja: Jani Moliis

Sanna Vesikansan tekemä ja Jani Moliisin kannattama vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Jani Moliis: Lisätään sitova tavoite:

"Asiakastytyväisyys paranee erityisesti niillä osa-alueilla, joilla asiakastytyväisyyskyselyn tulokset ovat olleet vuosina 2011-2013 heikoimmat tai laskevat."

Kannattaja: Sanna Vesikansa

Jani Moliisin tekemä ja Sanna Vesikansan kannattama vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Sanna Vesikansa: Lisätään esittelijän päätösehdotuksen Viraston tilankäyttösuunnitelma 2013-2023 -nimisen luvun toisen kappaleen jälkeen seuraava uusi kappale:

"Varhaiskasvatuslautakunta huomauttaa kaupunginhallitukselle, että investointiohjelmasta puuttuu tilapaikkoja jo nykyisellä väestönkasvuennusteella: rakentamisohjelmassa on tälläkin hetkellä vajaan 420 tilapaikkaa eikä esim. vuodelle 2017 ole valmistuvaksi ohjelmoitu yhtään uutta tilapaikkaa. Ottaen huomioon, että todellisuudessa väestönkasvu on jo useiden vuosien ajan jatkuvasti ylittänyt ennusteet, tulee tilapaikkojen puute olemaan vieläkin suurempi kuin nyt arvioitu.

Lisäksi peruskorjausten puute aiheuttaa korjausvelan kasvua, mikä kokonaistaloudellisesti ei ole järkevää.

Myös IT-investoinnit eivät ole tällä investointitasolla mahdollisia, vaikka varhaiskasvatuksessa ne voisivat tehostaa toimintaa ja huomattavasti parantaa asiakkaiden kokemaa laatua."

Kannattaja: Jani Moliis

Sanna Vesikansan tekemä ja Jani Moliisin kannattama vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Aleksi Niskanen: Muutosehdotus: Lisätään esittelijän päätösehdotuksen liitteenä nro 6 olevaan talousarvioehdotuksen perusteluliitteeseen sivulle 6 kappaleeseen 3 ennen viimeistä virkettä teksti: "Lisääntynyt työhyvinvointi vähentää sairaspotilaita. Tämä on yksi keskeinen syy siihen, että varhaiskasvatusvirastolle laaditaan työhyvinvointisuunnitelma vuoden 2014 aikana."

Kannattaja: Sanna Vesikansa

Aleksi Niskasen tekemä ja Sanna Vesikansan kannattama vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Terhi Mäki: Lisätään esittelijän päätösehdotuksen Viraston eläköitymissuunnitelma 2013-2016 -nimisen luvun ensimmäisen kappaleen loppuun teksti: "Osa-aikatyö sekä osa-aikainen työkyvyttömyyseläke pitäisi olla vaihtoehto eläkkeelle siirtyvälle henkilöstölle. Tiivistetään yhteistyötä työterveyshuollon kanssa koskien henkilöstöä sekä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien henkilöiden osalta riittävän ajoissa."

Kannattaja: Laura Nurminen

Terhi Mäen tekemä ja Laura Nurmisen kannattama vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Veronika Honkasalo: Muutetaan esittelijän päätösehdotuksen Sitovat tavoitteet vuonna 2014 kohta 3 muotoon:

"Yksityisen hoidon tuen piirissä olevien lasten määrä kasvaa edellisen vuoden tasoon verrattuna. Yksityisen hoidon tuen käyttöä seurataan määrääjain virastolla olevien indikaattoreiden avulla."

Kannattaja: Terhi Mäki

Veronika Honkasalon tekemä ja Terhi Mäen kannattama vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen yksimielisesti.

Esittelijä

varhaiskasvatusjohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Armi Vaden, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 43346
armi.vaden(a)hel.fi
Sampo Pajari, talouspäällikkö, puhelin: 310 24136
sampo.pajari(a)hel.fi

Liitteet

Postiosoite
PL 9000
00099 Helsingin kaupunki
varhaiskasvatus@hel.fi

Käyntiosoite
Siltasaarenkatu 13
Helsinki 53
www.hel.fi/varhaiskasvatus

Puhelin
+358 9 310 1711
Faksi
+358 9 310 43285

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI5881199710009236
Alv.nro
FI02012566

- 1 Tuottavuustoimenpiteet kaupungin tuottavuusohjelmassa 2014-2016.pdf
- 2 Viraston henkilöstöresurssisuunnitelma 2013-2016.pdf
- 3 Viraston eläköitymissuunnitelma 2013-2016 .pdf
- 4 Viraston tilankäyttösuunnitelma 2013-2023.pdf
- 5 TAE2014 eurot ja suoritteet.pdf
- 6 2014 Tae perusteluliite.pdf
- 7 Henkilöstötoimikunta 8.5.2013 lausunto TAE 2014.pdf
- 8 Järjestöneuvottelukunta 14.5.2013 lausunto TAE 2014.pdf
- 9 2014 Tae perusteluliite, päätöksen liite.pdf

Päätösehdotus

1. Varhaiskasvatuslautakunta päättäneen hyväksyä ja esittää kaupunginhallitukselle seuraavan varhaiskasvatusviraston talousarvioehdotuksen vuodelle 2014 ja taloussuunnitelmaehdotuksen vuosille 2014–2016 siihen liittyvine sitovine toiminnallisine tavoitteineen ja esittää sen edelleen perustelutekstiksi kaupungin vuoden 2014 talousarvioon ja taloussuunnitelmaan vuosille 2014–2016.

Varhaiskasvatusviraston vuoden 2014 talousarvioehdotuksen raami

Varhaiskasvatusviraston talousarvioehdotuksen 2014 menoraami on 368,0 milj. euroa ja tuloraami 36,2 milj. euroa. Helsingissä on käytössä sisaralennus, joka pienentää maksutuottokertymää. Verrattuna vuoden 2013 talousarvioon menot ovat 12,6 milj. euroa ja tulot 0,8 milj. euroa suuremmat.

Toiminta-ajatus ja visio

Varhaiskasvatusviraston visio vuoteen 2016 saakka on ”Stadissa on kliffaa olla Snadi!” Varhaiskasvatusvirasto edistää lapsen turvallisen kasvun mahdollisuuksia ja vaalii lapsuuden unelmia.

Varhaiskasvatusviraston strategiset päälinjat ovat: Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa, Perheiden osallisuuden uudet foorumit, Osaava ja osallistuva henkilöstö, Kehittyvä palveluverkko ja Hyvä toiminta – hyvä tulos.

Viraston toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristön keskeisten muutosten vaikutukset vuoden 2014 talousarvioon

Lasten määrä Helsingissä lisääntyy edelleen. Alle kouluikäisten määrä kääntyi nousuun vuonna 2007. Helsingissä asuvien päivähoitoikäisten eli 1–6-vuotiaiden lasten määrä kasvoi Helsingissä vuoden 2012 aikana noin 1 060 lapsella, ja heidän määränsä oli vuoden lopussa noin 35 600. Kaksi kolmasosaa 1–6-vuotiaista lapsista on kunnan järjestämässä päivähoidossa, yksityisen hoidon tukea saa seitsemän prosenttia ja runsas viidennes on kotihoidon tuen piirissä.

Päiväkotihoidon osuus lisääntyy iän myötä jyrkästi siten, että yli 3-vuotiaista jo yhdeksän kymmenestä hoidetaan päivähoidossa.

Viimeisimmän väestöennusteen mukaan alle kouluikäisten, 1–6-vuotiaiden, lasten määrän ennustetaan kasvavan vuonna 2013 noin 760 ja vuonna 2014 noin 850 lapsella. Kasvun ennakoituaan jatkuvan 2030-luvulle asti. Aikavälillä 2014–2022 ennustetaan Helsingissä 1–6-vuotiaiden lasten määrän lisääntyvän 5 050 lapsella. Tällä hetkellä lapsia, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame, on 13 % 0–6-vuotiaista lapsista. Vuoteen 2030 mennessä tämän osuuden ennustetaan nousevan 22 %:iin. Monikulttuuristen lasten ja perheiden osuus kaikissa lapsiperheiden palveluissa kasvaa tulevana vuosina. Päivähoitopalvelujen kysyntään vaikuttaa lasten määrän kehityksen lisäksi vanhempien työllisyystilanne ja asiakkaiden valinnat eri palvelumuotojen välillä sekä muuttoliike.

Tärkeimmät kasvualueet ovat asuntorakentamiseen vapautuvilla satama-alueilla Jätkäsaarella, Kalasatamassa ja Kruunuvuoressa. Arabianrannan, Latokartanon ja Viikinmäen sekä Vuosaaren rakentaminen jatkuu edelleen, myös Lauttasaarella käynnistyy useita asuntorakentamiskohteita. Lisäksi Konalassa, Kuninkaantammassa, Alppikylässä ja Myllypurossa väkiluku kasvaa rakentamisen vuoksi. Päivähoitoikäisten määrän kasvu kohdistuu etenkin uusille asuntoalueille.

Lapsiperheiden köyhyys on edelleen kasvava ja lasten syrjäytymistä lisäävä ongelma. Toimeentulotukea saavien lapsiperheiden määrä on kasvanut hitaasti jo usean vuoden ajan. Heistä noin 63,9 % oli yksinhuoltajia vuonna 2012.

Toiminnalliset ja palvelutasoon liittyvät muutokset ja niiden vaikutukset vuoden 2014 talousarvioon

Päivähoitoa koskevan lainsäädännön uudistaminen on käynnissä. Hallitusohjelman mukaisesti päivähoitojärjestelmää kehitetään syrjäytymistä ehkäisevänä ja perheille joustavampana palveluna. Tavoitteena on, että hallituksen esitys uudeksi varhaiskasvatuslaiksi on eduskunnan käsittelyssä kevään 2014 aikana, ja että uusi lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2015. Samaan aikaan on valmisteilla päivähoidon asiakasmaksuihin liittyviä muutoksia mm. päivähoitomaksun määräytymisestä tuntiperusteisesti. Varhaiskasvatuslainsäädännön ja osittaisen hoitorahan uudistamisen valmistelua seurataan.

Opetushallituksen ohjausryhmä valmistelee esi-, perus- ja lisäopetuksen uusia valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita, joiden tulee olla valmiita vuoden 2014 aikana. Valtakunnallisten perusteiden valmistuttua varhaiskasvatusvirastossa aloitetaan

paikallisen esiopetuksen opetussuunnitelman valmistelu.
Opetussuunnitelman tulee olla hyväksytty 1.8.2016 mennessä.

Meneillään olevilla lainsäädäntö- ja opetussuunnitelmahankkeilla ei ole vaikutuksia vuoden 2014 talousarvioon, mutta mahdollisiin toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin ja niiden taloudellisiin vaikutuksiin on syytä valmistautua kuitenkin jo vuoden 2014 aikana.

Arvio palvelujen kysynnän ja tuotantotapojen tulevasta kehityksestä vuosina 2014–2016

Varhaiskasvatusvirasto noudattaa toiminnassaan sosiaalivirastossa vuonna 2009 hyväksyttyä palvelustrategiaa päivähoitopalvelujen osalta sekä kaupungin palvelustrategiaa vuodelta 2012. Sosiaalivirastossa hyväksyttyä palvelustrategiaa arvioidaan puoleksavälissä valtuustokautta varhaiskasvatusviraston tarpeiden näkökulmasta, ja tämän arvioinnin perusteella palvelustrategia päivitetään tarvittavilta osin.

Kaupungin palvelustrategian tärkeimpiä linjauksia ovat seuraavat: kaupungin oma tuotanto muodostaa palvelurakenteen rungon, omana tuotantona järjestettävien tukipalvelujen keskittämistä jatketaan, palvelumarkkinoiden kehittämisen ja toimivuuden tukemiseksi sekä palvelusetelien käytön kehittämiseksi kaupunki tulee monipuolistamaan tuotantotapojaan. Asukkaiden valinnanvapauden sekä lisääntyvän palvelutarpeen vuoksi kaupunki varautuu järjestämään palveluja myös muuna kuin kaupungin omana tuotantona. Näihin liittyen virastot tekevät esityksiä omalle tuotannolleen vaihtoehtoisista tuotantotavoista huomioiden mm. näiden kustannushyödyn ja omaan tuotantoon verrattavan laatutason. Avustuksilla, kumppanuuksilla ja vapaaehtoistyöllä täydennetään oman ja muun palvelutuotannon kokonaisuutta.

Varhaiskasvatusvirasto kehittää palvelutuotantoaan jatkuvasti asiakkaiden tarpeita vastaavaksi. Keskeiset tavoitteet ovat varhaiskasvatuksen avoimen toiminnan kehittäminen ja asiakkaiden valinnanmahdollisuuksien lisääminen sekä talouden hallinnan parantaminen.

Päivähoitoikäisten kohderyhmä kasvaa koko ajan. Oma palvelutuotanto on pääsääntöinen tapa järjestää päivähoitoa. Siinä huolehditaan erityisesti varhaiskasvatuksen kehittämisestä ja päivähoidon asiakasohjauksesta. Varhaiskasvatusviraston henkilöstön eläköitymisellä ja muulla vaihtuvuudella on merkittävä vaikutus oman tuotannon jatkuvuuden ylläpitämiseen. Varhaiskasvatuslautakunta on maaliskuussa 2013 palvelusetelikoelujen väliraportista antamassaan lausunnossa nähnyt edellytyksiä jatkossakin käyttää lautakunnan niin erikseen päättäessä palveluseteliä yhtenä vaihtoehtona

päivähoidon tuottamisessa. Lisäksi kerhotoiminnan lisäämistä tuetaan kerhojen maksuttomuudella 31.12.2014 asti.

Palvelustrateginen muutos ostopalveluista yksityisen hoidon tuelle käynnistyi vuonna 2012. Yksityisiä palveluntuottajia on tuettu toiminnan käynnistämisrahalla talousarviovuosittain. Vuoden 2014 talousarviossa varaudutaan käynnistämistuen käyttöön. Palvelurakennemuutoksella pyritään vähentämään päivähoidon kustannuksia, mikä nostaa päivähoidon kokonaistuottavuutta.

Tilinpäätöksen 2012 mukaan lasten päivähoidossa oman palvelun osuus oli 97,6 % palvelutuotannon menoista. Asiakaspalvelujen ostojen osuus oli noin 2,4 % palvelutuotannon menoista. Vuonna 2016 palvelutuotannon väliset suhteet kokonaismenoista pysyvät samalla tasolla. Lapsimäärän kasvaessa kiinnitetään huomiota asiakasohjaukseen palvelustrategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Perhepäivähoidon suoritemäärä pyritään säilyttämään tulevaisuudessa nykyisellä tasolla. Tärkeätä on panostaa kotona tapahtuvan perhepäivähoidon säilymiseen. Lakisääteisen kotihoidon tuen lisäksi maksettavalla kotihoidon tuen Helsinki-lisällä turvataan se, että perheiden valinnanmahdollisuus alle kolmivuotiaiden lasten kotihoitoon säilyy. Varhaiskasvatuspalvelua vaihtoehtona täydentävää kansalaistoimintaa tuetaan järjestöavustuksin vuosittain määrärahojen puitteissa. Määrä suunnitellaan pidettävän samalla tasolla kuin vuonna 2013.

Varhaiskasvatusvirasto noudattaa palvelustrategiaa, jossa perheet voivat valita vaihtoehtoisista varhaiskasvatuspalveluista. Palvelutarve ja kaupungin talous ohjaavat vuosittain toiminnan järjestämistä.

Kilpailuttaminen ja hankintojen toteuttaminen

Varhaiskasvatusvirastossa ei ole vuoden 2014 aikana tulossa merkittäviä asiakaspalveluja koskevia kilpailutuksia eikä hankintoja.

Varhaiskasvatusvirastossa hankitaan ostopalveluna vähäisessä määrin allergisten lasten päivähoitoa, muun kielistä päivähoitoa, kehitysvammaisten koululaisten iltapäivätoimintaa ja päivähoitopalveluja. Yhden palveluntuottajan osalta optiokausi päättyy vuoden 2014 kesällä. Lisäksi virastossa hankitaan kielikylppäivähoitoa. Opetustoimen kanssa käydään vuosittain keskusteluja kielikylvyn järjestämisen mahdollisuuksista.

Varhaiskasvatusvirastossa Palmialta hankittavat ravitsemuspalvelut ja siivouspalvelut ovat volyymiltään merkittävät. Niiden kustannukset olivat vuonna 2012 noin 28,9 milj. euroa, eli 8,5 % lasten päivähoidon kokonaismenoista. Vastaavasti vuoden 2013 tulosbudjetin määräraha on noin 31,4 milj. euroa, eli 8,9 % varhaiskasvatusviraston tulosbudjetin

kokonaismenoista. Varhaiskasvatusvirastossa on edelleen lähes 250 päiväkotiapulaista, jotka tekevät siivoushuollon tehtäviä. Hallitus antoi huhtikuussa 2013 kuntalain muutosesityksen (HE 32/2013) eduskunnalle kuntien velvollisuudesta yhtiöittää toimintansa, kun kunta hoitaa tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla. Muutosesityksen vaikutukset Palmian toimintaan ja niiden mahdolliset vaikutukset varhaiskasvatusviraston toimintaan selviävät vuoden 2014 aikana.

Tuottavuuden parantamiseksi varhaiskasvatusvirastossa kehitetään toimintatapoja uusien innovatiivisten tuottamistapojen tunnistamiseksi ja kehittämiseksi myös yhteistyössä asukkaiden kanssa.

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat hyvän johtamis- ja hallintotavan edellytyksiä ja palvelujen laadun varmistamista. Hyvin järjestetyssä hallinnossa riskienhallinta ja sisäinen valvonta toteutuvat osana päivittäistehtäviä ja toimintaprosesseja.

Vuonna 2011 on valmistunut uusi kaupunkitasoinen riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohje sekä työkalupakki. Vuoden 2013 aikana käynnistyy varhaiskasvatusviraston riskienhallintahanke. Virastotason merkittävien riskien arviointi ja analysointi tehdään syksyn 2013 aikana. Varhaiskasvatusviraston riskienhallintahankkeen tavoitteena on kehittää virastoon vuoden 2014 aikana riskienhallintapolitiikka, riskienhallintaohje sekä kokonaisvaltainen riskien tunnistamis- ja analyysiprosessi, joka nivoutuu osaksi normaalia talouden ja toiminnan vuosisuunnittelua ja noudattelee kaupungin riskienhallintaan liittyviä linjauksia ja menetelmiä.

Varhaiskasvatusviraston sisäinen valvonta tullaan järjestämään vuoden 2014 aikana kaupungin ohjeiden mukaisesti. Sisäinen valvonta sisältyy käsitteellisesti riskienhallintaan. Sisäinen valvonta on olennainen osa johtamista ja toiminnan ohjausta. Sisäiseen valvontaan tullaan varhaiskasvatusvirastossa kiinnittämään huomiota esimieskoulutuksissa, prosessien kuvaamisessa ja huolehtimalla ohjeiden ajantasaisuudesta. Omien prosessien kuvaamisen lisäksi tullaan erityistä huomiota kiinnittämään hallintokuntien yhteisten prosessien kuvaamisen tarpeeseen.

Kaupungin strategiaohjelma viraston toiminnassa

Strategiaohjelman toteuttaminen varhaiskasvatusviraston toiminnassa

Varhaiskasvatusviraston strategioiden lähtökohta on Helsingin strategiaohjelma vuosille 2013–2016, jonka kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 24.4.2013. Varhaiskasvatusviraston strategiset linjaukset liittyvät erityisesti strategiaosuuteen Hyvinvoiva helsinkiläinen, mutta

myös kohtiin Elinvoimainen Helsinki, Toimiva Helsinki sekä Tasapainoinen talous ja hyvä johtaminen. Perustana on, että demokratia ja osallisuus vahvistuvat myös varhaiskasvatuspalveluissa. Varhaiskasvatusviraston strategiset linjaukset on esitetty strategiaohjelman otsikoinnin mukaisesti. Strategia konkretisoituu viraston toiminnassa erilaisina toimenpiteinä ja määrärahakohdennuksina. Myös varhaiskasvatusviraston kärkihankkeet ja sitovat toiminnalliset tavoitteet on asetettu strategian pohjalta.

1. Hyvinvoiva helsinkiläinen

Lapsi tulee autetuksi omassa lähiyhteisössään

Päivähoidon, perheiden ja neuvolan kanssa yhteistyössä toteutettava Hyve4-malli käsittää neuvolassa tehtävän 4-vuotiaan lapsen laajan terveystarkastuksen sekä päivähoidossa vanhempien kanssa yhteistyössä tehtävän keskustelun. Malli mahdollistaa joustavan yhteistyön ja tiedonsiirron neuvolan ja päivähoidon välillä, ja sen tarkoituksena on parantaa lasten ja perheiden hyvinvointia sekä varmistaa, että jokainen lapsi saa tarvitsemansa tuen oikea-aikaisesti ja tehokkaasti. Tarvittavat toimenpiteet lapsen hyvinvoinnin parantamisessa toteutetaan moniammatillisesti ja yhteistyössä vanhempien kanssa.

Positiivisen erityiskohtelun periaatteen mukaan kohdistetaan hoito- ja kasvatushenkilöstön osaamista tai hoito- ja kasvatushenkilöstön resursseja enemmän niille alueille, joissa indikaattorit ennustavat riskitekijöitä lasten hyvinvoinnin toteutumiselle. Positiivisen diskriminaation määrärahalla pyritään pitkäjänteisiin ratkaisuihin. Vuonna 2014 toimintaan varattava määräraha pidetään samalla tasolla kuin vuonna 2013 ja toimintaa jatketaan samoin perustein.

Lasten osallisuutta omassa toimintaympäristössä lisätään edelleen. Ryhmien muodostaminen ja toiminnan pedagoginen järjestäminen ovat kehittämisen tavoitteina. Lasten ääntä tulee kuulla ikätason mukaisesti heitä koskeissa asioissa. Kiusaamisen ehkäiseminen on huomioitu ja kirjattu toimintaa ohjaavaan varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Kansainvälinen Helsinki - Maahanmuuttajat aktiivisina kaupunkilaisina

Neuvolassa, varhaiskasvatuksessa ja kouluissa henkilöstö käyttää systemaattisesti Kieli, oppiminen ja osallisuus-ohjelmaa (Ota koppi) lasten kaksikielisyyden ja eri kieli- ja kulttuuritaustaisten perheiden vanhemmuuden tukemisessa.

Leikki- ja nuorisotoissa jatketaan maahanmuuttajataustaisten kotona lastaan hoitavien vanhempien suomen kielen opetuksen järjestämisen edellyttämää lastenhoitoa monihallintokuntaisena yhteistyönä.

Monikulttuurinen osaaminen näkyy varhaiskasvatustyössä lasten ja perheiden kanssa toimiessa. Osaamisen kehittämisessä kiinnitetään huomiota hyvien toimintakäytäntöjen levittämiseen ja ihmisten kohtaamiseen. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten työntekijöiden määrää seurataan.

Helsingiläisten liikunta lisääntyy

Päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja leikkitoiminnassa panostetaan erityisesti siihen, että ulkona tapahtuva toiminta on monipuolista, lasta osallistavaa ja pedagogisesti suunniteltua. Vuonna 2012 WDC-hankkeena toteutetun Ulkoleikki Stadissa -hankkeen hyviä kokemuksia ja menetelmiä otetaan laajasti käyttöön ja niitä kehitetään edelleen. Kerhotoiminnassa on tarjolla koko toiminta-ajan ulkona toimivia metsä- tai pihakerhoja. Leikki- ja nuorisotoimet ja niiden piha-alueet ovat kaikkien perheiden käytössä.

2. Elinvoimainen Helsinki

Kansainvälisesti tunnettu ja vetovoimainen kaupunki

Helsingiläinen varhaiskasvatus kiinnostaa. Toimintaan tutustuu vuosittain useita kansainvälisiä vieraita eri puolilta maailmaa. Varhaiskasvatustalautakunta ylläpitää kansainvälisiä vierailuja vastaanottavaa päivähoito- ja leikkitoimipisteiden verkostoa. Näillä vierailukäynneillä kansainvälisille vieraille tarjotaan mahdollisuus saada tietoa helsinkiläisen varhaiskasvatuksen toiminnasta ja kehittämisestä.

Kansainvälinen toiminta ja tutustuminen muualla tapahtuvaan varhaiskasvatukseen ovat olleet vähäisiä. Kokemusten vaihtoa pyritään kasvattamaan, jotta saadaan perspektiiviä omaan toimintaan ja sen kehittämiseen.

Suomen yritysmyönteisin kaupunki

Helsingissä yksityinen päivähoito täydentää kunnan omaa palvelua tarjoamalla perheille valinnanmahdollisuuksia. Yksityisiä palveluntuottajia tuetaan yksityiseen päivähoitoon suunnatulla yksityisen päivähoito- ja leikkitoimipisteiden tuen Helsinki- lisällä. Helsinki-lisän kehitystä ja käyttöä seurataan vuosittain talousarvion yhteydessä. Vuodesta 2010 alkaen on tuettu lapsimäärän kasvun vuoksi uusia päivähoitopaikkoja perustavia yksityisiä tuottajia käynnistämistuella, josta päätetään talousarviovuosittain. Vuoden 2014 talousarviossa varaudutaan yksityisen hoidon tuen kuntalisän korottamiseen alle kolmevuotiaiden

lasten osalta ja käynnistämistuen käyttöön. Yksityiset yritykset tai yhdistykset ovat voineet tarjota leikkitoiminnan kerhoja palvelusetelillä. Palvelusetelin käyttöön kerhotoiminnassa varaudutaan edelleen.

Kulttuurista iloa ja vetovoimaa

Varhaiskasvatuksen toiminta perustuu lapsille ominaisiin toimintatapoihin. Se on leikkimistä, liikkumista, taiteilemistä ja tutkimista. Lasten toiminnan sisällön suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon kaupungin kulttuuriin ja liikuntaan liittyvät mahdollisuudet ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa.

Osaavien ihmisten kaupunki

Valtakunnallisen aikataulun mukaan etenevässä esiopetuksen opetussuunnitelmauudistuksessa otetaan huomioon Helsingin kaupunkiympäristöstä johtuvat sisällölliset painotukset. Kielikylpy ja sen jatkumo kouluun suunnitellaan ja kehitetään yhteistyössä opetusviraston kanssa. Saamenkielisille lapsille tarjotaan varhaiskasvatusta saamen kielellä toimivassa päiväkotiryhmässä.

3. Toimiva Helsinki

Asukkaille sujuvat ja integroidut palvelut

Varhaiskasvatusvirastossa vahvistetaan lapsen osallisuutta, kuulemistä ja vaikuttamista itseään koskeviin asioihin toiminnassa ja kaupungissa. Virastossa alkanutta keskitettyä palveluneuvontaa arvioidaan ja kehitetään.

Asukkaille järjestetään alueellisia mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa varhaiskasvatuspalvelujen kehittämiseen Helsingissä. Tilaisuuksien keskusteluja hyödynnetään strategian, palvelujen ja toiminnan kehittämisessä. Tilaisuuksien teemoja ovat esimerkiksi alueen palveluverkko, palvelujen esittely ja keskustelut tulevaisuuden varhaiskasvatuksesta. Käytetään uudenlaisia vuorovaikutusta lisääviä menetelmiä yhteistyössä alueen asukkaiden ja vanhempien kanssa.

Palveluverkkoa kehitetään jatkuvasti siten, että tarjolla on monipuolisesti perheiden tarpeisiin vastaavia palveluja. Uusilla asuinalueilla on tärkeää, että asunto- ja palvelutilojen rakentaminen etenevät suunnitellusti, jotta palvelut voidaan turvata lisääntyvälle asiakasmäärälle. Myös täydennysrakentamisen vaikutusta palvelutilojen lisätarpeeseen on arvioitava. Varhaiskasvatuspalvelujen järjestämisen kannalta on keskeistä palvelutilojen riittävyys ja oikea-aikaisuus sekä toimiva yhteistyö tilakeskuksen kanssa. Varhaiskasvatusvirasto etsii myös itse alueellisesti yhteisiä tilankäyttömahdollisuuksia muiden kaupungin toimijoiden muun

muassa koulujen ja nuorisotoimen kanssa. Erilaisia joustavia, monikäyttöisiä ja taloudellisia tilaratkaisuja haetaan.

Kaupunginosat kehittyvät eloisina ja houkuttelevina

Vuosi 2014 on leikkipuistotoiminnan 100-vuotisjuhlavuosi. Leikkipuistot kaupunkiympäristön avoimina ja lapsiperheitä osallistavina toimintapaikkoina edistävät osaltaan kaupunkilaisten yhteisöllisyyttä ja toimintamahdollisuuksia omalla asuinalueellaan.

Kaupungin toiminta on kestävä, vaikuttavaa ja tehokasta

Varhaiskasvatuksessa lasten kanssa tehtävässä työssä toimitaan kestävä kehityksen mukaisesti ja lapset saavat vaikuttaa oman toiminta- ja leikkiympäristönsä muotoiluun. Virastossa tehdään ympäristösuunnitelma vuoden 2014 aikana, joka perustuu viraston oman toiminnan kannalta keskeisiin ympäristövaikutuksiin.

4. Tasapainoinen talous ja hyvä johtaminen

Talous tasapainottuu ja tuottavuus paranee

Palvelustrategian mukaisesti jatketaan palvelurakenteen muutosta. Yksityinen päivähoito ja kerhotoiminta lisäävät perheiden valinnan mahdollisuuksia.

Hyvin suunniteltu ja toteutettu varhaiskasvatustoiminta on taloudellista. Toiminnassa painotetaan ja lisätään sisä- ja ulkotilojen käyttöä. Tällä pyritään sisällöltään monipuolisempaan palveluun.

Tuottavuusmatriisia huolletaan ja kehitetään vuoden 2013 aikana. Päivähoidon tuottavuus on parantunut. Tuottavuutta seurataan virastossa yksiköittäin, ja on nähtävissä, että hyvällä toiminnalla on mahdollisuus saavuttaa tuottavuuden nousua entisestään. Matriisilaskentamallin käyttöä johtamisen välineenä kehitetään ja lisätään. Myös laskentatoimen kehittäminen nähdään yhtenä tärkeänä osana viraston toiminnan kehittämisessä. Lisäksi talouden raportointia ja seuranta kehitetään.

Varhaiskasvatusviraston hallinto on rakennettu kevyeksi. Tämä edellyttää uudenlaisia työtapoja, laajempaa yhteistyötä ja prosessien kehittämistä. Varhaiskasvatusviraston tavoitteena on tulospalkkiojärjestelmän käyttöönotto vuonna 2014.

Taitava johtaminen ja osaava henkilöstö

Hyvin suunniteltu työ ja yhteistoiminnallisesti johdettu työyhteisö on tuottava ja voi hyvin. Varhaiskasvatusvirastossa työn kehittäminen perustuu vuorovaikutukseen ja osallisuuteen. Varhaiskasvatuksen

laadun kehittämistä edistetään arvioivan kehittämisen mallin käyttöönottamisella (auditointi). Osaamisen kehittämistä tehdään osin yhteistyössä naapurikuntien kanssa. Täydennyskoulutussuunnitelmassa painotetaan lasten kanssa tehtävää työtä, kuten leikkiä, taidetta ja liikuntaa. Uudet työntekijät perehdytetään ja rekrytointia tehostetaan. Tällä edistetään osaavan henkilöstön saatavuutta ja pysyvyyttä. Perustehtävän ja työkuultuurin kehittyminen lisää työhyvinvointia. Johtamisessa hyödynnetään työterveyshuollon työvälineitä mm. sairauspoissaolojen hallinnassa ja työkyvyn ylläpitämisessä.

Strategiset kärkihankkeet vuonna 2014

1. Perheen, päivähoidon ja neuvolan kanssa yhteistyössä toteutettava Hyve4-malli mahdollistaa varhaisen puuttumisen ja lapsen oikea-aikaisen tukemisen.
2. Varhaiskasvatuksen tilojen pedagoginen ja taloudellinen suunnittelu tehdään siten, että sisä- ja ulkotilat muodostavat kokonaisuuden ja tiloja käytetään monipuolisesti ja joustavasti varhaiskasvatustoiminnassa.
3. Työhyvinvointi paremmaksi työkykyä johtamalla.

Sitovat tavoitteet vuonna 2014

1. Selvitetään 4-vuotistarkastuksen päiväkodeissa tehtävän osuuden kattavuus ikäluokassa varhaiskasvatusalueittain.
2. Kerhoista laaditaan lukujärjestys ja kerhopäivien määrää lisätään siten, että avoimen kerhotoiminnan suhteellinen osuus kasvaa.
3. Yksityisen hoidon tuen piirissä olevien lasten määrä kasvaa edellisen vuoden tasoon verrattuna.
4. Hallintokunnan koko käytössä oleva huoneistoala hoidossa olevaa lasta kohden ei kasva.
5. Auditoinnit ovat käytössä yksityisen päivähoidon, esiopetuksen ja lapsen tukemisen prosessien laadun arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Viraston toimenpiteet kaupungin tuottavuusohjelmassa 2014–2016

Varhaiskasvatuspalvelujen tuottamisessa lähdetään siitä, että hyvin suunniteltu toiminta on taloudellista ja työhyvinvointia edistävää. Keskeisten talouteen vaikuttavien tekijöiden, kuten henkilöstön ja tilojen käyttöä seurataan säännöllisesti tunnuslukujen avulla.

Varhaiskasvatusvirastossa jatketaan taloussuunnitelmakaudella 2014–2016 palvelustrategisia toimenpiteitä ja palvelurakennemuutosta, palveluverkkojen kehittämistä sekä oman toiminnan työmenetelmien kehittämisen kautta saavutettavaa tuottavuuden nousua.

Viraston toimenpiteet kaupungin tuottavuusohjelmassa ilmenevät tämän asian liitteestä nro 1.

Viraston henkilöstöresurssisuunnitelma 2013–2016

Varhaiskasvatusviraston toiminta käynnistyi vuoden 2013 alusta. Leikkipuistotoiminnan ja varhaiskasvatusalueiden (ent. päivähoitoalueiden) osalta vakanssi- ja henkilöstömäärä siirtyi uuteen virastoon entisen rakenteen mukaisesti. Vuoden 2013 hallinnon henkilöstömäärä lisääntyi sosiaaliviraston hallinnosta siirtyneillä 55 henkilöllä, sosiaaliviraston ulkopuolelta rekrytoidulla neljällä työntekijällä sekä kahdella työsuojeluvaltuutetulla ja neljällä pääluottamusmiehellä.

Vakanssilukumääriin on laskettu mukaan vakinaisesti ja määräajaisesti täytetyt vakanssit sekä määräajaisesti avoinna olevat vakanssit. Perhepäivähoidon vakanssien osalta avoinna olevia vakansseja on huomioitu vain yksi kultakin varhaiskasvatusalueelta. Henkilötyövuodet on laskettu periaatteella, että kukin tehtävä vastaa yhtä henkilötyövuotta.

Vuoden 2013 sekä edelleen vuosien 2014–2016 vakanssi- ja henkilöstömääriin on lisätty kunkin vuoden väestöennusteen, uusien hankkeiden sekä mahdollisten yksiköiden lakkauttamisen perusteella laskettu lisähenkilöstömäärän tarve. Henkilötyövuosien arvioidaan vuonna 2014 kasvavan 100:lla vuoteen 2013 verrattuna. Henkilöstövuokrauksen määrä perustuu vuoden 2012 Seure henkilöstöpalvelut Oy:n ostojen toteumaan tunteina. Henkilöstövuokraus pysyy vuonna 2014 vuoden 2013 tasolla.

Viraston henkilöstöresurssisuunnitelma on tämän asian liitteenä nro 2.

Viraston eläköitymissuunnitelma 2013–2016

Vuosina 2013–2016 varhaiskasvatusviraston nykyisestä vakinaisesta 4 404 henkilöstä 387 henkilöä eli 8,79 % saavuttaa eläkeiän. Samanaikaisesti lasten päivähoitotarve kaupungissa lisääntyy siten, että henkilöstön lisäystarve on vuositasolla noin 72–97 henkilöä.

Päivähoitoasetuksen (239/1973) mitoitukset säätelevät hoito- ja kasvatushenkilöstön määrän suhteessa päivähoidossa olevien lasten määrään. Vapautuvat hoito- ja kasvatushenkilöstön vakanssit täytetään

päivähoitoasetuksen mukaisesti. Päiväkotien muissa kuin hoito- ja kasvatustehtävissä olevien työntekijöiden määrä on kiinteässä yhteydessä lapsien määrään tilojen kautta. Näiden tehtävien osalta ei ole mahdollisuutta henkilöstön vähennyksiin. Varhaiskasvatusviraston hallinnossa on kyse noin 10 henkilöstä, joiden tilalle rekrytoidaan uutta henkilöstöä, sillä hallinnon henkilöstömitoitus on niukka. Eläkepoistuman myötä hallinnon tehtävien sisältöjä tullaan arvioimaan ja muodostamaan uusia tehtäväkokonaisuuksia.

Rekrytoinnin kannalta keskeistä on oppilaitosyhteistyö ja sen kehittäminen. Erityistä huomiota tullaan kiinnittämään opiskelijoiden ja uusien työntekijöiden perehdyttämiseen ja työyhteisöjen kehittämiseen. Henkilöstöä tarvitaan lukumääräisesti eniten työvoimapulanimikkeisiin, kuten lastenhoitaja, lastentarhanopettaja ja erityislastentarhanopettaja. Työvoimapula-aloille järjestetään oppisopimuskoulutusta yhteistyössä Helsingin kaupungin henkilöstökeskuksen kanssa. Lisäksi varhaiskasvatusvirastolla on vuosittaisen henkilöstösuunnitelman mukaista omarahoitteista oppisopimuskoulutusta lastenhoitajan ja mahdollisesti myös perhepäivähoitajan tehtäviin. Henkilöstön täydennyskoulutusta järjestetään viraston vuosisuunnitelman mukaisesti. Täydennyskoulutuksen avulla ei ole mahdollista laajentaa palvelutoiminnan henkilöstön tehtäväkuvia rekryointitarpeen vähentämiseksi. Virastossa luodaan mentorointi- tai perehdytysmalleja, jotta työhön tuleva uusi henkilöstö sitoutuu ja saa tukea työuran alussa.

Päivähoidon tuottavuutta on parannettu entisen sosiaaliviraston päivähoidon vastuualueella vuodesta 2004 lukien useilla toimenpiteillä. Päivähoitoalueiden määrää on vähennetty 28 alueesta 14 alueeseen. On toteutettu yksikkörakenneuudistus, jossa päiväkoteja yhdistämällä päiväkodinjohtajien määrää vähennettiin yli kolmanneksella. Lisäksi ruokapalvelutoiminta ja osa siivouspalveluista siirrettiin vuoden 2010 syksyllä liikelaitos Palmian hoidettavaksi. Samalla tarkistettiin päiväkotien ja ryhmäperhepäiväkotien siivousmitoitukset, minkä yhteydessä vähennettiin 30 päiväkotiapulaisen vakanssia.

Viraston eläköitymissuunnitelma vuosille 2013–2016 on tämän asian liitteenä nro 3.

Viraston tilankäyttösuunnitelma 2013–2023

Varhaiskasvatusviraston tilankäyttösuunnitelmaan on tarkistettu viraston vuokraamien tilojen neliömääriä, mutta edelleen arvioidaan erityisesti ulkopuolisilta vuokrattujen tilojen tiedoissa olevan puutteita. Tilankäyttöohjelmaan on vuodelle 2013 kuvattu jo alkuvuonna käynnistyneet tilahankkeet sekä muut käynnistyvät hankkeet. Vuosille 2014–2018 on kerätty ao. vuosien talonrakennushankkeiden ohjelmaehdotuksissa olevat tilahankkeet. Vuosille 2019–2023 on

arvioitu väestöennusteen mukaisen palvelutarpeen kasvun aiheuttama tilatarve. Päiväkotitilojen tilatarvetta on arvioitu niin, että 61 % 1–6-vuotiaista lapsista on päivähoitopalvelujen piirissä.

Suunnitelmassa vuosille 2013–2023 arvioitu tilamäärän muutos on 16 %. Samanaikaisen väestönkasvun arvioidaan olevan noin 19 %.

Viraston tilankäyttösuunnitelma vuosille 2013–2023 on tämän asian liitteenä nro 4.

Tietotekniikan hyödyntäminen ja sähköinen asiointi

Tietotekniikkaohjelman toteuttaminen ja sähköisen asioinnin kehittämishankkeet

Varhaiskasvatusvirasto toteuttaa taloussuunnitelmakaudella 2014–2016 kaupungin tietotekniikkaohjelman 2012–2014 mukaisia osallistaminen ja vuorovaikutus-, tuottavuus ja vaikuttavuus- sekä it-tehokkuus ja osaaminen-kehittämishankkeita.

Vuonna 2014 varhaiskasvatusvirasto toteuttaa erittäin niukkojen määrärahojen puitteissa kaupunkiyhteisiä kehittämishankkeita sekä omia kehittämishankkeitaan. Vuonna 2013 aloitettua päiväkotien lähiverkonhallinnan ja useamman viraston yhteiskäytön hanketta jatketaan, mutta se saatetaan loppuun vasta vuoden 2015 aikana. Varhaiskasvatusviraston oman raportoinnin ja tilastojärjestelmän hankintaa ja käyttöönottoa selvitetään.

Vuonna 2014 varhaiskasvatusvirasto toteuttaa kaupungin tietotekniikkaohjelman tavoitetta lisätä sähköisiä vuorovaikutteisia palvelukanavia. Talousarviovuoden aikana aloitetaan pienessä osassa toimintaa lasten ja henkilöstön sähköistä kulunseurantaa edistävä hanke. Tarkoituksena on laajentaa kulunseuranta koskemaan tulevien vuosien aikana koko varhaiskasvatuksen palvelukenttää. Lisäksi kehitetään uusia vuorovaikutteisia palvelukanavia ottamalla koekäyttöön muutamassa päiväkodissa ns. Muksunetti-palvelu, jonka avulla voidaan viestittää lasten vanhemmille päivähoidon tapahtumista ja kirjata lapsen hyvinvointiin ja varhaiskasvatuksen toteuttamiseen liittyviä olennaisia asioita lapsen suunnitelmaan.

Yhteenveto varhaiskasvatusviraston tärkeimmistä toiminnallisista ja taloudellisista muutoksista vuonna 2014

Varhaiskasvatusviraston talousarvioehdotuksen 2014 menoraami ovat 368,0 milj. euroa ja tuloraami 36,2 milj. euroa. Helsingissä on käytössä sisaralennus, joka pienentää maksutuottokertymää. Verrattuna vuoden 2013 talousarvioon menot ovat 12,6 milj. euroa ja tulot 0,8 milj. euroa suuremmat.

Lasten päivähoidossa alle kouluikäisten lasten määrä kasvaa Helsingissä vuonna 2014 edelleen noin 850 lapsella. Lasten päivähoidon palvelut tuotetaan pääsääntöisesti omana toimintana. Varhaiskasvatustalautakunnan henkilöstön eläköitymisellä ja muulla vaihtuvuudella on merkittävä vaikutus oman tuotannon jatkuvuuden ylläpitämiseen. Palvelustrateginen muutos ostopalveluista yksityisen hoidon tueksi käynnistyi vuonna 2012. Yksityisen toiminnan aloittamista tuetaan kunnallisen yksityisen hoidontuen lisäksi mm. käynnistämistuella, lisäksi vahvistetaan yksityisten palveluntuottajien kumppanuutta alueellisessa yhteistyössä kunnallisen palvelun kanssa. Palvelurakennemuutoksella pyritään vähentämään päivähoidon kustannuksia, mikä nostaa päivähoidon kokonaistuottavuutta.

Varhaiskasvatustalautakunnan keskeinen tehtävä on edistää lasten kasvua ja oppimista. Positiivisen erityiskohtelun periaatteen mukaan kohdistetaan hoito- ja kasvatustalautakunnan osaamista tai hoito- ja kasvatustalautakunnan resursseja enemmän niille alueille, joissa indikaattorit ennustavat riskitekijöitä lasten hyvinvoinnin toteutumiselle. Positiivisen diskriminaation määrärahaa pyritään pitkäjänteisiin ratkaisuihin.

Avoimen varhaiskasvatustalautakunnan jatkuvuus turvataan. Leikkipuistot toimivat matalan kynnyksen paikkoina ja ehkäisevät syrjäytymistä tarjoamalla mahdollisuuden ulkoiluun ja toisten perheiden kohtaamiseen mm. kerhojen, juhlien ja ulkoilutapahtumien avulla. Puistot järjestävät myös koululaisille avointa ilta- ja päivätoimintaa.

Varhaiskasvatustalautakunnan palveluja monipuolistetaan lisäämällä ja kehittämällä monimuotoista kunnallista kerhotoimintaa. Vuoden 2013 aikana otetaan käyttöön kaksi uutta kerho-toimintamuotoa: pihakerhot ja metsäkerhot, joita on tarkoitus lisätä ja kehittää taloussuunnitelmakaudella. Lisäksi varaudutaan jatkamaan yksityisen kerhotoiminnan tukemista palvelusetelin avulla.

Palveluverkkoa kehitetään jatkuvasti siten, että tarjolla on monipuolisesti perheiden tarpeisiin vastaavia palveluja. Uusilla asuinalueilla on tärkeää, että asunto- ja palvelutilojen rakentaminen etenevät suunnitellusti siten, että palvelut voidaan turvata lisääntyvälle asiakasmäärälle. Myös täydennysrakentamisen vaikutusta palvelutilojen lisätarpeeseen on arvioitava. Varhaiskasvatustalautakunnan sisä- ja ulkotilat ovat lapsia varten ja toimintaa ohjaa varhaiskasvatustalautakunnan mukainen toiminta.

Tuottavuusmatriisia huolletaan ja kehitetään vuonna 2013. Tuottavuusmatriisilaskentamallin piirissä ovat päiväkotihoidon, vuorohoidon, perhepäivähoito sekä ryhmäperhepäivähoito. Matriisilaskentamallin käyttöä johdon työvälineenä ja osana yksiköiden

johtamista kehitetään edelleen. Päivähoidon tuottavuus on parantunut. Tuottavuutta seurataan virastossa yksiköittäin, ja on nähtävissä, että hyvällä toiminnalla on mahdollisuus saavuttaa tuottavuuden nousua entisestään.

Varhaiskasvatusviraston strategisen hyvinvoinnin keskeisinä tavoitteina ovat hyvä johtajuus, työyhteisöjen toiminta, yhteinen vastuu työhyvinvoinnista sekä kannustava palkitseminen.

Varhaiskasvatusvirastossa toteutetaan yhteistoimintaperiaatteiden mukaista johtamisvuoropuhelumallia, joka lisää henkilöstön osallisuutta ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Varhaiskasvatusvirastolle laaditaan työhyvinvointisuunnitelma vuoden 2014 aikana.

2. Lisäksi varhaiskasvatuslautakunta päättäne esittää kaupunginhallitukselle, että talousarvioehdotuksen 2014 ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2014–2016 investointiosaan varataan määrärahoja seuraavasti (1 000 euroa):

Taloussuunnitelmavuodet	2014	2015	2016
8 09 Irtaimen omaisuuden perushankinta (1 000 Eur)			
8 09 Varhaiskasvatustoimi yhteensä	1 053	2 592	2 330
- josta ATK - hankintoihin	683	1 845	1 820
- josta muihin hankintoihin	370	747	510

Varhaiskasvatusviraston henkilöstötoimikunta on käsitellyt viraston vuoden 2014 talousarvioehdotusta 8.5.2013 pidetyssä kokouksessaan, jonka pöytäkirjanote on tämän asian liitteenä 7.

Järjestöneuvottelukunta on käsitellyt talousarvioehdotusta 14.5.2013 pidetyssä kokouksessaan. Järjestöneuvottelukunnan lausunto on tämän asian liitteenä 8.

Esittelijä

Varhaiskasvatuslautakunnan tulee 24.5.2013 mennessä esittää kaupunginhallitukselle vuoden 2014 talousarvioehdotuksensa sekä vuosien 2014–2016 taloussuunnitelmaehdotuksensa.

Talousarvioehdotus ja taloussuunnitelmaehdotus on valmisteltu kaupunginhallituksen 25.3.2013 hyväksymien laatimisohjeiden sekä kaupunginvaltuuston 24.4.2013 hyväksymän vuosien 2013–2016 Helsingin strategiaohjelman mukaisesti.

Varhaiskasvatusviraston talousarvioehdotuksen 2014 valmistelun perustana on käytetty entisen lasten päivähoidon vastuualueen 2012 tilinpäätöstä, johon on lisätty uuden hallinnon osuus, vuoden 2013 käyttösuunnitelmaa ja 31.3.2013 tilanteesta tehtyä toteumaennustetta.

Talousarvioehdotuksessa on pyritty ottamaan huomioon sekä väestönkehityksestä aiheutuvat että strategisilla painotuksilla tavoiteltavat asiakasmäärien muutokset. Talousarvioehdotuksessa on huomioitu kaupunginhallituksen valmistelua ohjaavat kannanotot, jotka ilmenevät tarkemmin liitteestä nro 5. Kaupunginvaltuuston hyväksymä strategiaohjelma vuosille 2013-2016 on perustana laadittaessa vuoden 2014 talousarvioehdotusta.

Kaupungin strategiaohjelman 2013–2016 mukaan keskeisiä toimenpiteitä toimintamenojen kasvun hidastamisessa kaupunkitasolla ovat:

- Emokaupungin nettomenoille asetetaan talousarvioraami, jossa kaupungin käyttömenojen reaalikasvu on asukasmäärän kasvu - 1 % tuottavuustavoite.
- Asetetaan strategiakaudelle vuotuiseksi investointien tasoksi 435 miljoonaa euroa. Otetaan käyttöön vuosittainen 10-vuotinen investointiraami osana raamiohjausta.
- Vuotuista asuinkaavoituksen tavoitetta nostetaan 5 500 asuntoon (500 000 kem2). Tontinluovutuksessa pyritään kovan rahan asuntotuotannon osalta markkinaehtoisuuteen ja kaupungin tulonmuodostuksen maksimointiin.
- Virastot laativat suunnitelmat eläköitymiseen varautumiseksi 30.6.2013 mennessä. Suunnitelmat perustuvat valtuustostrategian tavoitteeseen tuottavuuden kasvusta. Suunnitelmissa huomioidaan kasvavan väestön aiheuttamat erot eri hallintokuntien välillä.
- Kaikki hallintokunnat laativat tilankäyttöohjelmat ja tehostamissuunnitelmat, joissa otetaan huomioon teknologian muutokset sekä palvelujen ja työn uudet muodot. Hallintotyössä edistetään avokonttoreiden käyttöön siirtymistä. Tavoite on, että kaupungin omassa käytössä olevien kokonaistoimitilojen kokonaispinta-alan määrä ei kasva strategiakaudella.
- Jokaisen investointihankkeen yhteydessä on esitettävä selvitys, onko hanke toteutettavissa sitovan investointi- ja toimintamenoraamin puitteissa sekä toteuttaako hanke tuottavuudelle, tilatehokkuudelle ja eläköitymiseen varautumiselle strategiassa asetetut tavoitteet.

- Kaupunki ennaltaehkäisee menojen kasvua laadukkailla ja tehokkailla julkisen sektorin hyvinvointipalveluilla.

Tuottavuutta parannetaan valtuustokaudella tekemällä ja toteuttamalla vuosille 2013–2016 kaupungin kokonaisvaltainen tuottavuusohjelma, joka tulee esitellä kaupunginhallitukselle 30.6.2013 mennessä.

Strategiakaudelle asetetaan vuotuiseksi investointien tasoksi 435 milj. euroa ja otetaan käyttöön vuosittainen 10-vuotinen investointiraami osana raamiohjausta.

Vuoden 2014 talousarvion raamin lähtökohtana on valtuustokauden 2013–2016 strategiaohjelman mukainen talouden tasapainoa ja tuottavuuden parantamista koskeva tavoite:

- velkaantumiskehitystä hidastetaan pitämällä emokaupungin käyttömenojen reaali kasvu asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 1 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella valtuustokaudella 2013–2016 ja rahoittamalla nykyistä merkittävästi suurempi osuus investoinneista tulorahoituksella ja kiinteän omaisuuden myyntituloilla.

Kaupungin vuoden 2014 talousarvioehdotuksen raami on laadittu siten, että kaupungin yhteenlasketut toimintamenot kasvavat raamissa +2,5 % vuoden 2013 talousarvion tasosta. Useimpien hallintokuntien toimintamenot eivät raamin mukaan kasva talousarvioon 2013 nähden. Tämä johtuu kaupungin talouden liikkumavarasta. Kasvulukuja tulee tarkastella kokonaisuutena vuosien 2012, 2013 ja 2014 osalta. Määrärahaa on em. perusteella kohdennettu toiminnoille, joissa on väestönkasvusta aiheutuvaa väistämätöntä palvelutarpeen kasvua, kuten varhaiskasvatusvirastolle.

Hallintokuntien tulee suunnitella toimintansa raamin puitteissa siten, että kulloisiakin voimassa olevia virka- ja työehtosopimuksia noudatetaan. Kaupunginhallituksen käyttövaroihin ei ole varattu keskitettyjä palkkamäärärahoja.

Talousarvion 2014 valmistelutilanne tuodaan kaupunginhallitukselle tiedoksi 19.8.2013. Kaupunginhallitukselle annetaan arvio talouden tilanteen yleisestä kehityksestä, kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportti 2/2013 sekä selvitys kaupunginhallituksen raamiohjeistuksen toteutumisesta hallintokuntien valmistelussa.

Varhaiskasvatusviraston menoraami on 368,0 milj. euroa ja tuloraami 36,2 milj. euroa. Raami osoittaa 3,6 %:n nousua varhaiskasvatusviraston menoihin ja 2,2 %:n nousua tuloihin vuoden 2013 talousarvioon verrattuna.

21.05.2013

Varhaiskasvatusviraston talousarvioehdotukseen 2014 sisältyvät viraston toimenpiteet kaupungin tuottavuusohjelmaan vuosille 2014-2016, viraston henkilöstöresurssisuunnitelma vuosille 2013-2016, eläköitymissuunnitelma vuosille 2013-2016 ja viraston tilankäyttösuunnitelman vuosille 2013-2023.

Viraston talousarvioehdotuksessa esitetään mm. varhaiskasvatusviraston strategiset painotukset vuodelle 2014 sekä niihin liittyvät kärkihankkeet, strategioista johdetut sitovat toiminnalliset tavoitteet, strategisista valinnoista ja mm. toimintaympäristön muutoksesta aiheutuvat muutostarpeet, sekä näistä aiheutuvat määrärahakohdennukset viraston taloussuunnitelmakauden määrärahoihin, toiminnan laajuutta kuvaavat suoritteet ja näiden tuottamiseen tarvittavat henkilöresurssit sekä talousarvioesitykseen liittyvät erilliskysymykset.

Hallintokuntien talousarvioehdotuksiin tulee sisältyä esitykset kaupungin talousarvion investointiosaan, johon sisältyvät mm. investointihankkeiden määrärahat ja irtaimen omaisuuden hankintamäärärahat. Hallintokunnille on annettu omat raamit irtaimen omaisuuden perushankintaan. Varhaiskasvatusviraston raami on erittäin niukka, 1,1 milj. euroa, mikä on 0,4 milj. euroa pienempi vuoden 2013 talousarvioon verrattuna. Raamiin sisältyvät sekä atk-hankintojen että muun irtaimen määrärahatarpeet.

Varhaiskasvatusviraston tilakeskukselle esittämät tilahankkeet taloussuunnitelmakaudelle 2014-2016 ovat talousarvioehdotuksen laajempaan liiteosaan kuuluvassa vuosien 2014-2018 talonrakentamishankkeiden rakentamisohjelmaluonnoksessa. Esitys menee kiinteistölautakunnan, kaupunginhallituksen ja edelleen kaupunginvaltuuston käsittelyyn.

Tämän asian liitteenä nro 5 on varhaiskasvatusviraston vuoden 2014 talousarvioehdotuksen sekä vuosien 2014-2016 taloussuunnitelmaehdotuksen perustelutekstin eurotaulukot ja suoritetaulukot sekä liitteenä nro 6 on talousarvioehdotuksen laajempi liiteosa. Liiteosa sisältää varsinaisen talousarvioehdotuksen perusteluja sekä sitä täydentävää ja tukevaa aineistoa.

Esittelijä

varhaiskasvatusjohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Armi Vaden, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 43346
armi.vaden(a)hel.fi
Sampo Pajari, talouspäällikkö, puhelin: 310 24136
sampo.pajari(a)hel.fi

Liitteet

1	Tuottavuustoimenpiteet kaupungin tuottavuusohjelmassa 2014-2016.pdf
2	Viraston henkilöstöresurssisuunnitelma 2013-2016.pdf
3	Viraston eläköitymissuunnitelma 2013-2016 .pdf
4	Viraston tilankäyttösuunnitelma 2013-2023.pdf
5	TAE2014 eurot ja suoritteet.pdf
6	2014 Tae perusteluliite.pdf
7	Henkilöstötoimikunta 8.5.2013 lausunto TAE 2014.pdf
8	Järjestöneuvottelukunta 14.5.2013 lausunto TAE 2014.pdf

Tiedoksi

Kaupunginhallitus
Talous- ja suunnittelukeskus